

Xəbər
Türkiyə-Naxçıvan sərhədi yaxınlığında qətləkim kimi avtoqəza - 4 azərbaycanlı öldü
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 21 fevral 2017-ci il Çərşənbə axşamı № 39 (6653) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

"Referendum" oyunu - Sərkisyan özünüxilas üçün separatçıları qurban verir

Dağlıq Qarabağdakı oyuncaq qurumun növbəti şousu uğursuzluğa düşürüldü; beynəlxalq birliyin tanımadığı "nəticələr" işğalçıya fəlakət vəd edir...

yazısı səh.11-də

Xocalının sabiq icra başçısından və keçmiş kəşfiyyatçıdan ilginç açıqlamalar

yazısı səh.4-də

"Daha bir talış"ın İrəvandan sığınacaq istəməsi xəbəri saxta çıxdı

yazısı səh.6-də

"Separatçıların keçirdiyi "referendum" qanunsuz və beynəlxalq hüquqa ziddir" - Azay Quliyev

yazısı səh.4-də

Kreml-Vaşinqton münasibətlərinin gərginliyi region və dünyaya nə vəd edir...

yazısı səh.9-də

Sərdar Cəlaloğlu ilə Fazil Mustafa arasında dava yenidən qızışdı

yazısı səh.3-də

Dərsliklərdəki nifrət və ölüm saçan şeirlər etiraz doğurdu

yazısı səh.10-də

Aİ ilə saziş Azərbaycanda demokratiyanın inkişafına necə təsir edəcək?

yazısı səh.12-də

Manat yenə ucuzlaşır

yazısı səh.10-də

Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyi vətəndaşlara müraciət etdi

yazısı səh.2-də

Bakı düşmənin hərbi balans arzusunu əlçatmaz edir

ERMƏNİSTAN ÜZƏRİNDƏ ƏZİCİ HƏRBİ ÜSTÜNLÜYÜMÜZ ARTIR - MÜHÜM GƏLİŞMƏ

Beynəlxalq qurum işğalçı ölkədən 20 dəfə çox silah aldığımızı açıqladı; prezident İlham Əliyevin Pakistan səfəri ərəfəsində daha bir xoş müjdə: Pakistan Azərbaycana yeni döyüş təyyarələri verəcək...

musavat.com
Togrul İsmayil

yazısı səh.8-də

"Dəmirbank"dan yoxa çıxan 3 milyon dollar terrorçuların əlinə keçə bilər - sensasion iddia

Bu məsələdə sabiq nazirin vaxtilə saxladığı haker qrupundan da şübhələnənlər var; Eldar Mahmudovun azadlıqda gəzməsi onun manevr və fəaliyyət imkanlarını xeyli genişləndirir

yazısı səh.7-də

İlham Rəhimov:
"İstintaq müddətində həbs tədbirinə üstünlük verməsi məhkəmə-hüquq sisteminin böyük yanlısıdır"

yazısı səh.5-də

Əliməmməd Nuriyev:
"Əli İnsanovun cəzası başa çatmasa da müraciət edərsə, Əfv Komissiyasında buna baxıla bilər"

yazısı səh.3-də

Elçin Mirzəbəyli:
"Regionda baş verə biləcək istənilən təhlükəyə qarşı hazırlıqlı olmalıyıq"

yazısı səh.9-də

Cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmə üçün kifayət edən narkotiklərin miqdarı dəyişdirildi

Prezident İlham Əliyev 2005-ci il 28 iyun tarixli 961-IIQ nömrəli qanunla təsdiq edilmiş "Şəxsin cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün kifayət edən narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin miqdarına, habelə onların külli miqdarına görə siyahıları"nda dəyişiklik edilməsi haqqında qanun imzalayıb.

APA-nın məlumatına görə, "Şəxsin cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün kifayət edən narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin miqdarına, habelə onların külli miqdarına görə siyahıları"nın "III SIYAHİ Qanunsuz kultivasiya edilən tərkibində narkotik maddələr olan bitkilər" fəslə aşağıdakı redaksiyada verilib:

"III SIYAHİ"

Qanunsuz kultivasiya edilən tərkibində narkotik maddələr olan bitkilər:

Qanunsuz kultivasiya edilən tərkibində narkotik maddələr olan bitkilər		
Bitkilərin adı	Qanunsuz kultivasiya edilən tərkibində narkotik maddələr olan bitkilərin miqdarı	
	xeysi miqdar	külli miqdar (daxil olmağa aşağı hədəri)
Azərbaycan Respublikasında bitən, lakin kultivasiyası qadağan olunmuş tərkibində narkotik maddələr olan bitkilər: 1. tiryək xaşxaşı, yağlı xaşxaşın digər növləri	2-10 ədəd	11 ədəd
	3-15 ədəd	16 ədəd
2. çətənə növlü bitkilər Yetiştirilmək məqsədilə qanunsuz becərilməsi təşkil edilmiş, çoxillik xaşxaşın və yabani bitmiş çətənənin kol-kosları	3-50 ədəd	51 ədəd
Azərbaycan Respublikasının ərazisində iqlim şəraitinə görə bitməyən və kultivasiyası qadağan olunan bitkilər: 1. kokain kolu 2. kat	1 ədəd	2 ədəd
	2 ədəd	3 ədəd

Prezidenti həmçinin İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun imzalayıb.

APA-nın məlumatına görə, İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 208-ci maddəsi aşağıdakı redaksiyada verilib:

"Maddə 208. Qanunsuz olaraq tərkibində narkotik maddələr olan bitkilərin az miqdarda kultivasiyası

Qanunsuz olaraq tərkibində narkotik maddələr olan bitkilərin az miqdarda kultivasiyasına (əkilməsinə, yetişdirilməsinə və ya onların (onların hissələrinin) toplanılmasına) görə - iki yüz manatdan üç yüz manatadək məbləğdə cərimə edilir, işin hallarına görə və xətanı törədən şəxsiyyəti nəzərə alınmaqla, bu tədbirlərin tətbiqi kifayət sayılmadıqda isə iki ayadək müddətə inzibati həbs tətbiq edilir.

Qeyd: Bu maddədə "az miqdarda" dedikdə, tərkibində narkotik maddələr olan bitkilərin müvafiq qanunla müəyyən edilmiş xeysi miqdarından aşağı miqdar başa düşülür".

Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyi vətəndaşlara müraciət etdi

Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyi vətəndaşlara müraciət edib. "Report"-un məlumatına görə, səfirliyin rəsmi sahifəsində dərc olunan müraciətdə deyilir ki, son zamanlar Rusiyada müxtəlif yerlərdə (ticarət obyektləri, hava limanları, dəmir yol və avtobus vağzalları, soydaşlarımızın daha çox məskunlaşdığı ərazilər və s.) mənsəbiyyətli bölli olmayan şəxslər tərəfindən nağd pul müqabilində müxtəlif sənədlərin (şəhadətnamə, arayış və s.) hazırlanması üzrə xidmətlərin təklif olunması qeydə alınır.

"Səfirlik bir daha izah edir ki, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən, bütün rəsmi sənədlərə görə dövlət rüsumu tutulur. Həmin rüsum səlahiyyətli dövlət orqanı tərəfindən verilən qəbz əsasında yalnız bank ödənişi yolu ilə yerinə yetirilə bilər. Xarici ölkələrdə sözügedən səlahiyyətli orqanlar Azərbaycan Respublikasının səfirlikləri və konsulluqlarıdır", - deyir müraciətdə vurğulanıb.

Müraciətdə bildirilib ki, Rusiyada bu, Moskvada yerləşən səfirlik, eləcə də Sankt-Peterburq və Yekaterinburq şəhərlərindəki Baş Konsulluqlardır: "Burada toplanılan konsulluq haqları hər ayın yekunlarına dair bank köçürülməsi yolu ilə xəzinəyə ödənilir və Azərbaycan dövlətinin mənfəətinə çevrilir.

Digər yerlərdə nağd şəkildə ödənişlərin istənilməsi qanunsuzdur. Bunu təklif edən şəxslər fırıldaqçılardır və onlar insanların etimadından sui-istifadə edirlər. Onların vətəndaşlara verdiyi sənədlər isə saxtadır. Belə sənədlərdən istifadə edilməsi vətəndaşlar üçün ciddi problemlər yarada bilər.

Bununla əlaqədar səfirlik təkrar bəyan edir ki, hər hansı arayış, şəhadətnamənin alınması, rəsmi sorğunun edilməsi və s. məqsədlərlə, yalnız səfirliyə və baş konsulluqlara müraciət edib, orada verilən ərizə-anketlərin doldurulması və alınan qəbzlərin bankda ödənilməsi yolu ilə qanunauyğun hərəkət etmək lazımdır".

Fransadan qaçqınlara qeyri-insani münasibət

La Chapelle körpüsünün altı niyə "dağıldı"?

Fransanın paytaxtı Parisdə mühacirlərin tez-tez çadır qurduğu körpünün altına iri qayalıqlar yerləşdirilib. Buna etiraz edənsə mühacirlərin müdafiəsi ilə məşğul olan "Solidarite Migrants Wilson" olub. Parisin La Chapelle körpüsü altına yerləşdirilmiş böyük qaya parçaları görünəri təəcüb-ləndirir. Körpüdən bir az qabaqda yerləşən mühacir mərkəzində qalmasına icazə verilməyən mühacirlər məhz bu körpünün altında toplaşır. Amma orada çadır qurmalarnın qarşısını almaq üçün körpünün altına qayaların yerləşdirilməsi mühacirlərin hüquqlarını müdafiə təşkilatları tərəfindən etirazla qarşılandı.

Paris bələdiyyəsi tərəfindən körpünün altına qoyulan qayalar haqqında yazılı açıqlama verən "Solidarite Migrants Wilson" təşkilatı isə bildirib ki, bu durum qəbulənilməzdir. Onun sözlərinə görə, daha öncə də eyni bölgədə qaçqınlara yemək paylanarkən sonuncular təhdid edilmiş və onlara yemək verilməsinin qarşısını almağa çalışmışdı. Təşkilat yasaqlanmasına baxmayaraq, gedəcək heç bir yeri olmadığı üçün qayalıqlar arasında yatmağa çalışan qaçqınlara xüsusi diqqət edilməsinin vacibliyini bildirib. Onlar çarəsiz qalan qaçqınlar üçün yemək paylaşmağa davam edəcəklərini bildirib.

diriblər.

La Chapelle körpüsünün altı Parisdəki sığınmaçılarnın tez-tez çadır qurduğu bir yer olaraq bilinir. Sığınmaçılar xüsusən 2015-ci ilin yayından bəri körpünün altında qurduqları çadırlarda qalmağa çalışırdılar. Son dövəmdə isə polis təkə onlarnın çadırlarını almaqla kifayətlənmir, eyni zamanda onlarnı odaya və yuxu dərhisini də əlindən alırdı.

La Chapelledəki 400 nəfərlik qaçqın mərkəzi isə ehtiyacı qarşılaya bilmədiyi üçün tənqid atəşinə məruz qalır. Mərkəzin qapısında hər səbah uzun növbələr yaranmasına baxmayaraq, günlük limit tələbinə uyğun olaraq, məhdud sayda qaçqın-nın mərkəzə girməsinə icazə verilir.

Sevinc TELMANQIZI

Türkiyə-Naxçıvan sərhədi yaxınlığında iki avtobus toqquşdu - 4 azərbaycanlı öldü

Fevralın 20-də Türkiyə ilə Naxçıvan MR arasında Dilucu sərhəd keçid məntəqəsi yaxınlığında ağır yol qəzası baş verib.

Belə ki, lıqırdan Naxçıvana getməkdə olan 34 DY 9420 nömrəli avtobusla Naxçıvan Muxtar Respublikasından gəlməkdə olan 34 YK 93000 nömrəli avtobus Dilucu sərhəd qapısına 20 km qalmış toqquşub.

"Trend" xəbər verir ki, hadisə nəticəsində ölə 8 nəfərdən 4-ü Azərbaycan vətəndaşdır. Onlardan ikisi Naxçıvan sakinləri Süleyman Əliyev və Fərhad Fərhadlıdır. Üzərində sənədi olmayan, lakin azərbaycanlı olduğu ehtimal edilən yaşlı bir qadınla 13 yaşındakı qız uşağının şəxsiyyəti isə fevralın 20-si axşam saatlarında müəyyən-ləşməmişdi.

Qeyd edək ki, bundan ilk məlumatlarda qəza nəticəsində 5 Azərbaycan vətəndaşının öldüyü bildirilirdi. Hadisə zamanı 28 nəfər xəsarət alıb ki, onlardan da 16-sı Azərbaycan vətəndaşdır.

Qəzaya səbəb havanın dumanlı olduğu bildirilib.

Təhsil Nazirliyi şagirdlərə qızıl və gümüş medal verilməsi qaydalarını açıqladı

Təhsil Nazirliyi Azərbaycanda şagirdlərin qızıl və gümüş medala layiq görülməsi qaydalarını açıqlayıb. Nazirlikdən APA-ya verilən xəbərə görə, ümumtəhsil məktəblərində təhsil aldığı müddətdə təhsildə xüsusi nəticələri ilə bərabər, nümunəvi davranışı ilə də fərqlənən şagirdlər qızıl və ya gümüş medallarla təltif olunur. "Təhsil haqqında" Qanun qüvvəyə mindikdən sonra Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarı ilə ümumi təhsili xüsusi nailiyyətlərlə başa vuran məzunların qızıl və ya gümüş medalla təltif olunması qaydaları təsdiqlənib.

Orta təhsilin ən ali mükafatlarını almaq üçün şagird respublika fənn olimpiadalarının yekun mərhələsində, ölkə və beynəlxalq səviyyəli bilik yarışlarında, müsabiqə və layihələrdə mükafata layiq görülməli, eyni zamanda ümumi orta təhsil səviyyəsini 75% əla qiymətlərlə bitirməlidir. Onun tam orta təhsil səviyyəsində oxuduğu müddətdə fənlər üzrə cari qiymətlərinin ən azı 75% "əla" olmalı, fənlərdən illik qiymətləri "əla" almalıdır.

Şagirdin qızıl və ya gümüş medalla təltifi üçün namizədiyin verilməsi məsələsinə sinif rəhbərinin təqdimatı əsasında məktəbin Pedaqoji Şurasında baxılır və müvafiq qərar verilir. Pedaqoji Şuranın qərarı ilə həmin şagirdlərin fərdi siyahısı hər il mayın 20-dən gec olmayaraq yerli təhsil idarəetmə orqanları tərəfindən Təhsil Nazirliyinə təqdim edilir. Qızıl medala attestata yazılan yekun qiymətləri yalnız "əla" olanlar, attestata yazılan yekun qiymətlərdən ən çox ikisi - "Tədris dili" və "Riyaziyyat" istisna edilməklə, yaxşı olanlar isə gümüş medala layiq görülməli.

Prokuror şeyxin şərikinə 11 il cəza istədi

Allahşükür Paşazadənin ailə üzvlərinin şəriki olmuş Müğdət Həşimovun cinayət işi üzrə növbəti məhkəmə prosesi keçirilib.

Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə hakim Novruz Kərimovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə dövlət ittihamçısı çıxış edib.

Prokuror M.Həşimovun törətdiyi cinayət əməlinin məhkəmə istintaqi zamanı sübuta yetirildiyini bildirib. Dövlət ittihamçısı M.Həşimovun 11 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsini istəyib.

Prokurorun çıxışından aydın olub ki, M.Həşimov ittiham aktında qeyd edilən dəymiş zərəri ödəməyib.

Məhkəmədə şeyxin adamı, zərərçəkmiş kimi tanınan "Hacı Mazan" ləqəbli Ramazan Zeynalovun vəkili məhkəmə çıxış edərək cəzanın az olmasından narazılıq edib. O, M.Həşimovun təqsirli bilinərək ittiham olunduğu maddələr üzrə ən ağır cəza almasını istədiklərini söyləyib: "Hüquqlarını müdafiə etdiyim şəxsin də mövqeyi belədir. Məhkəmədən xahiş edirik ki, 11 il yox, 15 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilsin".

M.Həşimovun vəkili Elçin Sadıqov isə son söz üçün məhkəmədən vaxt istəyib.

Növbəti məhkəmə prosesi fevralın 27-nə təyin edilib.

Qeyd edək ki, M.Həşimov 2015-ci ildə Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2-ci (mənimləmə) maddəsi ilə təqsirli bilinərək həbs olunub. Sonradan onun barəsində 178.3.2 (dələduzluq) və 213.1 (vergidən yayınma) maddələrlə də ittiham irəli sürülüb.

Tərəflər arasında şəriliyin şərtinə görə «Bank VTB»-dən 700 min manat götürülüb. Həmin pulun banka qaytarılması isə 2018-ci ilə qədər M.Həşimovun öhdəliyində olub.

M.Həşimov klinikadan qazandığı pulla həmin borcu ödəməli imiş. Bankın pulu ödənilib bitdikdən sonra əldə olunan qazanc Cavanşir Paşazadə ilə M.Həşimov arasında bölünməli imiş.

M.Həşimov deputat C.Paşazadənin himayəsində olan "Aygün-C" MMC-nin təsisçiləri ilə 2012-ci ilin 6 dekabrında rəsmi qaydada "Birgə fəaliyyət haqda" müqavilə bağlayıb. Müqavilənin şərtlərinə görə onunla işbirliyində Allahşükür Paşazadənin həyat yoldaşı və oğlu, Cavanşir Paşazadənin qızı və kürəkəni olub.

İlkin MURADOV

ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu ilə BQP sədri, deputat Fazil Mustafa arasında qarşıdurma davam edir. Deputat öz facebook səhifəsində ADP sədrinə həsr etdiyi statusla "odun üzərinə benzin töküüb". BQP sədri S.Cəlaloğlunun ünvanına ağır ittihamlar səsləndirərək, onu nadürüst adlandırır. Sitat: "İnanın ki, işim-gücüm başımdan aşır. Di gəl ki, ölkədə harada bir nadürüst varsa, dönüb mənə dürüstlük dərsi keçməyə başlayır."

Əlimi dolayan kimi, gündüzmü 6 gün öncə söylədiyi fikirləri necə inkar etdi? Bunu bəzən cəmiyyətimiz üçün edirəm ki, az-çox tanıyasınız sizi aldadanları. Yoxsa Sərdar Cəlaloğlu adında həqiqətən hansısa problemim yoxdur. Hətta mənim deputat mandatıma şübhəli yanaşmasına da dönüb demərim ki, məhz o mandatı əldə etmək üçün hansı oyunlara baş vurub. Mənimlə debatdan dəm vurur, bir neçə dəfə siyasi debatlarda, deyəsən, unudub ki, aşının suyunu necə vermişəm. Nəzərdə tutduğum tarixi mövzularda da əks tərəfi təmsil edən bütün mütəxəssislərlə də hansı səviyyədə öz mövqeyimi müzakirələrdə isbatladığımı youtube-dən rahatca izləyə bilərsiniz. Mən yaradıcı adamlara həqiqətən sayğı duyuram, dəstək verirəm, o cümlədən də Sərdar Cəlaloğlunun da çalışmalarına həmişə müsbət yanaşmışam, araşdırmaçılığını yüksək qiymətləndirirəm. Başını aşağı salıb tədqiqatlarını aparsın, əsərlərini oxuyub insanlar faydalansınlar, sadəcə, istəyim budur ki, bu milləti aldatma vərdişini tərk etsin".

Barəsindəki ittihamlarla bağlı S.Cəlaloğlunun fikirlərini aldıq. ADP sədri sərt danışdı: "Mən mandat almaq üçün üç dəfə açıq mübarizəyə girmişəm, udmuşam. Qələbəm tanınmayıb, Avropa Məhkəməsinə bunun üçün müraciət etmişəm, birini udmuşam, digər işlərimə baxılır. Əgər Fazil Mustafanın deputatlıq qazanmaq üçün kiminlə danışdıqlara getməyim barədə əlində fakt varsa, açsın desin. Onun mənə dedi ki, böhtandan başqa bir şey deyil. Elçibəy kimiyyətində o, kiçik bir vəzifədə idi. Amma ondan çox-çox qabaq bizə yüksək vəzifələr, nazir postları təklif etmişdilər. Biz bundan imtina etdik. 1990-cı ildə Afiyəddin Cəlilov dedi ki, bizimlə görüşün, gedin parlamentdə oturun. Mən bundan imtina etmişəm. Mandatla bağlı qapı döyülmü sübut etməsə, nadürüst, şəxsiyyətsiz onun özüdür. Burada təcüblü heç nə yoxdur. Qabağa gedənləri daim dəli ad-

ləndirmək etik deyil. Azərbaycan cəmiyyətində xəstə təfəkkür formalaşmış. İnsanlar görmədikləri şeyə münasibət bildirirlər. Fazil Mustafanın bu mövqeyi onun kafir olduğunu göstərir. Çünki Qurani şərhlər etmək bir müsəlman kimi borcumuzdur.

rürəm ki, deyib qar yağdığına görə gələ bilmirəm. Sən haqlı insansa, buyurub gələrdin. İndi yenə sənə debata çağırıram, Quranla, təhsil aldığın hüquqla bağlı çıxacaq televiziyanın birinə. Millətin gözü qarşısında istənilən mövzuda diskussiya apara-

Sərdar Cəlaloğlu ilə Fazil Mustafa arasında dava yenidən qızışdı

ADP sədri ilə deputatın qarşılıqlı ittihamları "havada uçuş"; S.Cəlaloğlu: "Onun haqqında elə sözlər deyərəm ki..."

Fazil Mustafa

Sərdar Cəlaloğlu

landırırlar. Nə qədər məqsədimə çatacam ya yox, buna gələcək nəsillər qiymət verəcək. Fazil Mustafanın dinlə bağlı 7-8 kitab yazıb. Əgər onun kitab yazdığı nadürüst, dəli olmasının əlaməti deyilsə, o zaman mən kitab yazanda nəyə görə onun üçün bu qədər nifrətə səbəb olur? Ağıllı adamlar bildikləri şeylərdən danışarlar. Kitabımı yazım, çap etdirim, ondan sonra Fazil bəy əlində bir qələm oxuya-oxuya səhvlər tutsun. Əgər səhvləri sübut edərsə, o zaman oxucular desin ki, Sərdar Cəlaloğlu nadandır. Sən mənim nə yazdığımı bilmədən nə haqla belə danışsan? Bəlkə zərər yazmıram? Belə qeyri-ciddi yanaşma olar? İnsanlar tanış olmadıqları bir şey barəsində necə münasibət bildirə bilərlər? Üç il öncə ilk dəfə Qurana elmi və fəlsəfi izah yazmağımla bağlı fikirlər deyəndə, əvvəlcə Vaqif Hacıbəyli, Əli Əlirzayev qalxdılar ki, getsin öz işi ilə məşğul olsun. Amma İslam Universitetinin prorektoruna bu sual verəndə demişdi ki, görək nə yazacaq, din üçün əhəmiyyəti olacaqmı, ondan sonra danışa bilərik. Onun mövqeyini tam ədalətli saydım. Yoxsa Fazil Mustafa kimi, ay filankəs dəlidir, başı xarab olub kimi fikirlər sə-

Yoxsa kim bunu edirsə, ona dəli demək olmaz, Fazil Mustafa. Bir insan bilmədiyi şey haqqında danışanda, yoxsa bildiyi şey haqqında yazanda dəli olur? Deyir ki, fəlsəfə doktoruyam. Mənə Azərbaycanda imkan vermirlər ki, bu adı alım. Hökumətin razılığı ilə bu adı almısan, sən şəxsiyyətsən, amma doktorluq adı almağıma mane olurlar, mən pis adamam? Dedim, Nobeli qazanmaq istəyirəm, hamı düşdü üstümə ki, ay Nobelin yanından, yaxud altından keçə bilməzsən. Amma gizli səsvərməyə qədər irəlilədim. Az qalırdı bu mükafatı alım. Sən də get yaz, Fazil Mustafa".

S.Cəlaloğlu deputatla qarşıdurmasının Şah İsmayıl Xətai barədə onun dediklərindən sonra başladığını söylədi: "Xətai barədə onun dedikləri hər kəsə bəllidir. Mən ona dost, bir böyük kimi cavab verdim. İndi bu mənə səfəvilərlə bağlı dediklərinə elmi şəkildə cavab verə bilmir, indi Qurana elmi fəlsəfə yazmağımla bağlı ağzına gələni danışır. APA TV-yə dəvət etmişdilər, dedilər Fazil Mustafa da gələcək. Mən də verilmiş getdim və ona sözlərimi demək istədim ki, elmi fikirlərini, dəli olmağımla bağlı sözlərini sübut et. Gedəndə gö-

raq, sübut et ki, ağıllısan. Dediklərin nə yaşına, nə başına, nə də əvvəl dediyim kimi, cibində gəzdirdiyin saxta mandata yaraşmır. Sənin mövcudluğun məni düşündürür. Sən kimsən mənə Qurana izah yazmağımla bağlı nəse deyirsən. Allah sənə tapşırıb ki, Qurana izah yazmağa insanları qoyma? Mən heç ona cavab vermək istəmirəm. Sadəcə, mətbuatda ağzına gələni danışır, jurnalistlər də mövqə istəyirlər. Mən də mətbuatdan heç zaman qaçmamışam. Yoxsa heç vaxtım da yoxdur ki, ona cavab verim. Onunla həyat yolumuz heç vaxt bir olmayıb. Biz tamamilə siyasi cəhətdən ayrı-ayrı yerlərdə olmuşuq. Səfəvilər haqqında o yazını yazmasaydı, heç bunlar da olmayacaqdı. Bir partiya sədri, siyasətçi, vətənpərvər bir insan kimi cavab verməyi borc bildim. Fazil elə bilir ki, bundan başqa kimsə onu təhqir edə bilməz. Onun haqqında elə sözlər deyərəm ki, özü də onun dedi ki kimi yox, fakt deyərəm. Dedi ki sözlərdən min dəfə çox təhqir olunur. Özü haqqında fakt deyərəm. Amma kişiliyim buna imkan vermir. Ailəm var, cəmiyyətdə azdan-çoxdan siyasətçi kimi tanınıram, niyə məni təhqir edirsən? Düşünürsən ki, məni nə qədər təhqir etsən, yuxarıda duracaqsan. Bir şeyi bilmək lazımdır ki, bir insanı alçaltdıma ucalmaq mümkün deyil. Niyə məni hədəfə götürüb anladırırsan, dini yazılarıma elmlə cavab versin, mən də görüm ki, ağıllıyam yoxsa dəliyəm".

□ Cavanshir ABBASLI

Əfv Komissiyasının üzvü Əli İnsanovdan danışdı

Əliməmməd Nuriyev: "Əgər müraciət edərsə, müraciətinə baxıla bilər"

Martda imzalanaçağı bildirilən əfv sərəncamı ilə bağlı hazırlıq işləri davam etdirilir. Artıq məhbuslar tərəfindən edilən 800-dən çox müraciətin 250-yə yaxınına baxılıb.

Əliməmməd Nuriyev

Bu barədə "Yeni Müsavat"a Əfv Komissiyasının üzvü Əliməmməd Nuriyev məlumat verdi: "Əfv Komissiyası tez-tez toplaşır və iclaslarını keçirir. Sədrin təşəbbüsü ilə iclaslar çağırılır. Artıq 250-yə yaxın müraciətə baxılıb, müvafiq qərarlar qəbul edilib. Edilən hər bir müraciət diqqətlə araşdırılır. Çox açıq müzakirələr gedir. Səsvərmə əsasında müvafiq qərarlar qəbul edilir. 800-dən artıq komissiyaya müraciət daxil olub. Bu da normaldır. Çünki son bir ildə əfv sərəncamı verilməyib. Çoxluq təşkil etsə də, hər bir müraciətə baxılacaq və müvafiq qərar verəcək. Müraciətlərə əsasnaməyə uyğun baxılacaq. Proseduralara əməl olunmalıdır. İlk növbədə daxil olan müraciətlərlə bağlı müvafiq qurumlardan rəy alınır. Bu rəylərin alınması üçün təbii ki, müəyyən müddət lazımdır. Müraciət daxil olan kimi qərar qəbul etmək Əfv Komissiyasının əsasnaməsinə cavab vermir. Müraciətlərə baxarkən balansın saxlanması çox vacibdir. Məhkumun islah olunması, ailə vəziyyəti və səhhəti nəzərə alınır. İkincisi, məhbusun törətmiş olduğu cinayətdə zərərçəkmişin olub-olmadığı, zərərçəkmişin bu məsələyə münasibəti öyrənilir. Üçüncüsü, dəymiş ziyan varmı, o ziyan ödənilibmi? Dördüncüsü, cəmiyyət üçün məhkum nə dərəcədə faydalı ola bilər, cəmiyyətə zərər verə bilər? Bəzi hallarda görürük ki, qatı cinayətkar var, əfv üçün müraciət edib, eyni zamanda islah da olunmayıb. Bu məsələlər ciddi surətdə araşdırılmalıdır. Həm insanın taleyi məsələsi var, eyni zamanda həm cəmiyyətin, həm ailənin, həm də dövlətin maraqları var. Bunların hamısını düzgün balanslaşdırmaq lazımdır ki, obyektiv rəy hazırlana bilsin".

Əfv Komissiyasının üzvü siyasi məhbuslar məsələsinə də toxundu: "Müraciətlərə baxılarkən kimin hansı əqidəyə sahib olması önəm daşımır. Əsas məsələ həmin şəxsin etdiyi cinayətə görə hüquqi qiymətləndirilməsidir. Onun cəmiyyətdə mövqeyi nəzərə alınır. Məhbusların müraciətləri ilə bağlı ayrı-seçkilik edə bilmərik. Əfv Komissiyasının əsas missiyası prezidentin humanistliyi ilə verilən əfv kömək etməkdir. Burada heç bir fərq qoyula bilməz. Hər bir şəxsin cəmiyyət üçün faydalılığı, əlbəttə, qəbul edilən qərarla öz əksini tapır. Fərq qoya bilmərik ki, bu fəal olub, yaxud qeyri-fəal. Azərbaycan cəmiyyətinin qüsurlarından biri odur ki, çalışırq məhbuslara fərq qoymaq. Şəxsin mövqeyi və başqa məsələləri nəzərə alırıq. Amma biz müraciətlərə baxanda fərq qoymuruq. İstənilən halda bütün müraciətlərə baxılmalıdır. Əfv sərəncamında siyasi mövqeli şəxslər hər zaman nəzərə alınır. Bundan əvvəl cənab prezidentin imzaladığı sərəncamlara diqqət yetirəndə bunları görmüşük. Hər zaman arzulamışam ki, hər kəs azadlığına daha tez qovuşsun, cəmiyyət üçün daha çox fayda versin".

Ə.Nuriyev həbsdə olan sabiq səhiyyə naziri Əli İnsanovun əfvə düşüb-düşməyəcəyindən də danışdı: "Əli İnsanovun cəzasının müddəti başa çatmayıb. Biz bilmirik ki, onu təqsirləndirilən şəxs qismində digər hadisəyə görə məsuliyyətə cəlb edə bilərlər, ya yox. Biz onu da bilmirik ki, bu məsələlərlə bağlı istintaqın rəyi nədən ibarətdir. Ona elan edilmiş cinayətdə onun təqsirsizlik prezumpsiyası var. Yeni iş üzrə İnsanovun barəsində məhkəmə qərarı olmadığına görə hər hansı bir fikir söyləmək düzgün olmaz. Eyni zamanda bu, onun konstitusion hüquqlarının pozulmasıdır. İndiki şəraitdə nə qədər cəzası başa çatmasa da, əgər müraciət edərsə, onun müraciətinə baxıla bilər. Əvvəlki 11 illik cəzası ilə bağlı qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarı var. Yeni cinayət işi ilə bağlı hər hansı bir fikir söyləməklə günah işləmiş olaram. İstənilən halda o müraciət edərsə, mütləq onun müraciətinə baxılır. Onun müraciət edib-etməməsi ilə bağlı mənə məlumat yoxdur".

□ Cavanshir ABBASLI

Son günlər sosial şəbəkələrdə mərhum telejurnalist Çingiz Mustafayevin Xocalı soyqırımını ilə bağlı çəkdiyi kadrlardakı işlətdiyi bəzi fikirlər və suallar ciddi müzakirə mövzusunda çevrilib.

Qarabağ qazisi, jurnalist, Xocalı faciəsi zamanı dinc və yaralı insanların xilas olunmasında iştirak edən Rey Kərimoğlu məsələ ilə bağlı açıqlama yayıb.

O bildirib ki, Ç. Mustafayevin iddiaları və şərtləri əsassızdır, həqiqəti əks etdirmir: "Neçə gündür, müxtəlif insanlar Xocalı soyqırımının şahidi kimi mənə də bu məsələyə münasibət bildirməmi istəyirlər. Heç kəsin şübhəsi yoxdur ki, Xocalı soyqırımını ermənilər törədib! Özü də Rusiyanın 366-cı alayının vasitəsi ilə. Bunu düşünmüş və planlı şəkildə ediblər! Serj Sərkisyan da etiraf edib bunu. Burada Azərbaycanın və azərbaycanlıların günahlandırılması, kiminsə adının çəkilməsi düz deyil. Çingiz Mustafayevin bir vaxtlar çəkdiyi və son günlər Azərbaycanın düşmənləri tərəfindən yenidən yayılan videoda dedikləri düz deyil. Ölənə dalınca danışmazlar, amma söhbət mənim dövlətimdən, xalqımdan ona qarşı edilmiş bir soyqırımın bəzi detallarına şübhədən gedirsə, susa bilmərəm..."

R. Kərimoğlu insanların bugünlərdə müzakirə etdiyi əsas 2 suala aydınlıq gətirməyə çalışıb: 1) Çingiz Mustafayevin çəkdiyi əvvəlki kadrlarda sifəti salamat görünən şəhidlərin növbəti dəfə çəkildə üzləri, alınları niyə kəsilmiş, parçalanmış olub? 2) Çingiz Mustafayev vertolyotdan çəkiliş apararkən aşağıda meyitlər arasında dolaşan və bunları görəndə qaçanlar kimlər olub?

R. Kərimoğlu bu suallara belə cavab verir: "Birincisi, meyitlərin üzərindəki zorakılıq izləri ermənilərin əməlidir. Hansı ki, dəfələrlə bizim əsir və şəhidlərimizin üzərində bunu ediblər! Axı ilk vaxtdan orada ermənilər tərəfindən meyitlərimizin təhqir edilməsi faktı olub. Qulaq, burun kəsilib, kiminsə beynini vurub dağıdıblar və sairə... Erməni elə diri-diri edib ey bunların bir çoxunu! Çingiz çəkilişi 26-sı yox, sonrakı günlərdə, yəni 27-29-da olub. Ola bilsin ki, Çingiz iki və ya üç dəfə olub orada. Və birinci dəfə sifətini salamat gördüyü adamın alınını, sifətinin və digər əzasının növbəti dəfə gedəndə kəsildiyini, parçalandığını görüb. Bu o demək deyil ki, bunu bizimkiler edib! Ora bizim əsgərlərin

sərbəst gedib-gəldiyi yer olmayıb axı. Ora "Qaraqaya"nın qabağıdır. Həmin gün mən də orada olmuşam. Şelli-"Qaraqaya" istiqamətində baş verənləri öz gözümlə görmüşəm, döyüşçü yoldaşlarımla yaralıların, arvad-uşağın güllə altından çıxarılmasında iştirak etmişəm. Xocalı hadisəsi baş verən günlərdə

lərmiş. Seyidağa bəyin dediklərini oxuyub və ya baxmaq lazımdır. Ermənilər ondan Aqil Quliyevin cəsədini göstərib kim olduğunu soruşublar. Seyidağa Mövsümlü isə bilə-bilə ki, bu Aqil Quliyevin meyitidir, inkar edib.

"Qaraqaya" alınsa da növbəti gündən onun qarşısı Əsgəran və digər istiqamət-

sanlarımızı çaşdırı bilər. Qoy onu siyasi prosesləri dəqiq bilənlər desin. Ola bilsin ki, Çingizin kimə simpatiyası olub və onu müdafiə etmək üçün qəsdən belə deyib. Və ya elə bir jurnalist kimi, insan kimi nədənsə şübhələnib və elə iddiaya düşüb. Bütün hallarda Çingiz orada düz demir, şübhəsi

Xocalının sabiq icra başçısından və keçmiş kəşfiyyatçıdan ilginç açıqlamalar

Rey Kərimoğlu: "Bütün hallarda Çingizin şübhəsi tam əsassız olub"

"Qaraqaya" ermənilərdə idi. Yalnız fevralın 26-da səhər saatlarında, Xocalıdan sağ çıxıb gələn adamlardan nə baş verəni biləndən sonra Ağdamdakı yerli batalyonlar tərəfindən dinc əhalini xilas etmək üçün ermənidən azad edildi "Qaraqaya". Və bundan sonra Ağdamın Şelli kəndi istiqamətində canlarını qurtarmaq istəyən dinc xocalılılar xilas edilib. "Qaraqaya"nın qarşı tərəfindən bir az qabaqda Əsgəran istiqamətində başlayırdı xocalılıların meyitləri. Meyitlərin götürülməsi isə Milli Qəhrəman Allahverdi Bağırov Əsgəran batalyonun komandiri Vitaliklə danışdı razılıq alandan sonra olub. Bunu Çingiz Mustafayevdən öncə-fevralın 26-da Allahverdi Bağırovlə Əsgərana gedən və ərazidə çəkiliş apararaq teleoperator Seyidağa Mövsümlü də defələrlə deyib. Bu proses erməni əsgərlərinin nəzarəti altında olub.

Hətta ermənilər də meyitlərin arasında bəzi adamları axtarıb. Məsələn, ermənilər onlara qan udduran Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Aqil Quliyevin cəsədini də axtarıbmışlar. Yəqin verməyəcək-

Elman Məmmədov: "Çingiz Mustafayev çox böyük səhvə yol veribmiş"

lər ermənilərin nəzarətində olan yerlərdir. İstənilən vaxt gəlib meyitləri təhqir edə bilərlər. Digər tərəfdən, bir hissəsini gecə vəhşi heyvanlar da edə bilərdi. Niyə bunu kiminsə düşünür?! Uzun müddət o əraziyə insan ayağı az dəydiyində vəhşi heyvanlar da çoxalmışdı".

Qarabağ qazisi ikinci sualın da cavabının elə birində olduğunu deyib: "Çingiz vertolyotdan çəkərkən bunları görüb qaçdığını dedi-yi adamlar, mənə, ermənilərlə danışmaq nəticəsində meyitləri götürən öz əsgərlərimizdir. Meyitlərin çıxarılması üçün bütün danışqları o zaman rəhmətlik Allahverdi Bağırov aparırdı. Meyitləri də çıxaran əsasən onun əsgərləri idi. Və bu onlar ola bilərdi. Meyitləri toplayan əsgərlər gələn vertolyotun kimin olduğunu haradan bilsinlər? Erməni, rus ola bilərdi və ata bilərdilər onlara. O zaman çox qarışıq bir vəziyyət idi axı. Ona görə də qaçırırlar. Mən 1991-1993-cü illərdə Qarabağda əsgər - kəşfiyyatçı kimi döyüşlərdə olmuşam, bu işin siyasi tərəfləri haqda nəyə deməyim in-

"Separatçıların keçirdiyi "referendum" qanunsuz və beynəlxalq hüquqa ziddir"

"Bir etnosu etnik təmizlənməyə məruz qoyaraq, işğal olunmuş ərazilərdə "referendum" keçirmək məntiqə və beynəlxalq hüquq normalarına zidd hərəkətdir".

Musavat.com xəbər verir ki, bunu gununesi.info-ya açıqlamasında ATƏT Parlament Assambleyasının (PA) vitse-prezidenti Azay Quliyev Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində ermənilərin "referendum" keçirməsinə mövqeyini açıqlayarkən deyib.

Onun sözlərinə görə, Dağlıq Qarabağ Ermənistan tərəfindən işğal olunub və orada yaşayan azərbaycanlılar etnik təmizləmə siyasətinə məruz qalıblar.

"Dünyanın heç bir ölkəsində belə bir praktika yoxdur ki, bir bölgədə etnik təmizləmə siyasəti həyata keçirildikdən sonra orada referendum keçirilsin. O baxımdan da separatçıların Dağlıq Qarabağda keçirdiyi "referendum" qanunsuz və beynəlxalq hüquqa ziddir. Elə məhz buna görə də ATƏT belə bir separatçı rejimi tanımadığı üçün "referendum"u rədd edib. Bunu təkəcə ATƏT deyil, digər beynəlxalq təşkilatlar, Avropa İttifaqı da tanıdır"- deyər, vitse-prezident vurğulayıb.

A. Quliyev əlavə edib ki, bu, Ermənistanın növbəti təxribatıdır:

"Ermənistanın Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindəki düşünülmüş təxribat xarakterli hərəkətləri, heç şübhəsiz ki, danışqlar prosesinə böyük zərərdir. Bu, bir daha Ermənistanın münasibətinin həllində nümayiş etdirdiyi qeyri-konstruktiv mövqenin göstəricisidir".

ATƏT PA-nın vitse-prezidenti bildirib ki, Ermənistan da nə etdiyinin fərqindədir və onlar nə etdiklərini çox gözəl anlaşırlar: "Onlar, sadəcə, bununla imitasiya edirlər. Ermənistan hakimiyyətinin bu hərəkəti daxili ictimai rəyi sakitləşdirməyə yönəlik hərəkətdir. Onlar bununla qısamüddətli də olsa, daxildə cəmiyyəti ovundurmaqda dividend əldə etmək istəyirlər. Bir daha deyirəm ki, bunların hamısı qanunsuz fəaliyyətdir və bunun heç bir hüquqi qüvvəsi yoxdur".

A. Quliyev onu da bildirib ki, Azərbaycan münasibətinin sülh yolu ilə həlli istiqamətində hazırda ATƏT Minsk Qrupu həmsədrləri səviyyəsində danışqları davam etdirir: "Aparılan danışqlarda da adıçəkilən "referendum" danışqlar predmeti olmadığından, Ermənistanın bu hərəkəti təxribatdır və beynəlxalq hüquqa ziddir".

ərazidə azərbaycanlı cəsədlərinin çıxarılması üçün vaxt o qədər az idi ki, bizim hərbcilər o cəsədləri oradan qaça-qaça, çox sürətli şəkildə götürürdülər. Götürülən cəsədlərin bir çoxunu ermənilər tanınmaz hala salmışdılar: "Xocalı soyqırımını töməniyə ermənilər qəsdən belə dezinformasiyalar yayırdılar ki, guya Xocalıda dinc əhalini onlar qırmaıyb, guya meyitləri onlar o hala salmayıb. Bütün bunlar ermənilərin öz bəşəri cinayətlərini, insanlığa qarşı törətdiyi vandalizmi, soyqırım cinayətlərini ört-basdır etmək üçün yaydıqları dezinformasiya və təbliğat idi. Ermənilər bu yolla həmişə çalışıblar ki, beynəlxalq aləmdə fikir çaşqınlığı yaratsınlar".

□ Etibar SEYİDAĞA

Hüquq elmləri doktoru, professor İlham Rəhimov Azərbaycan Respublikasında cəzaların humanistləşdirilməsi ilə bağlı prezident sərəncamı ilə bağlı "Yeni Müsavat" qəzetinə müsahibə verib. Həmin müsahibəni təqdim edirik:

- Professor, dövlət başçısı İlham Əliyevin fevralın 10-da imzaladığı sərəncamla ölkənin məhkəmə-hüquq sisteminə yeni islahat dönəmi başlayıb. Cinayət hüququ üzrə Azərbaycanın seçilən mütəxəssisi olaraq bu haqda yazdığınız elmi əsərlərdə müxtəlif ölkələrin praktikalarını müqayisəli təhlil etmişiniz. Sizcə, daha çox hansı cinayətlərdə cəzaların humanistləşdirilməsi yüksək effekt verə bilər?

- Cənab prezidentin haqqında danışdığımız sərəncamı çox vacib sənəddir. Xatırlayırınsızsa, bir müddət öncə "Yeni Müsavat" qəzetinə müsahibəmdə demişdim ki, bu sahədə hansı nailiyyətlər əldə edildiyini, harada yanlışlıqlara yol verildiyini, indiki siyasi, sosial şərtlər daxilində nələrlə etməyin mümkünlüyünü analiz edərək gələcəyə yönəlik islahatlar həyata keçirməyin zamanı gəlib. Dövlət başçısının imzaladığı sərəncamda əksini tapan ideyaların təhlilinə gəlincə, onları bir neçə qrupa bölməkdə fayda var. Cəzaların müəyyən edilməsi, təyin edilməsi və icrası üzrə qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsindən başlayaq. Sənəddə qarşıya qoyulan əsas vəzifələrdən biri cəza institutunun humanistləşdirilməsidir. Bu, heç də o demək deyil ki, humanistləşdirmə prinsipi Cinayət Məcəlləsinin bütün maddələri üzrə tətbiq ediləcək, bağışlama, yumşalma olacaq. Bəllidir ki, indiki CM 2000-ci ildə qüvvəyə minib. 16 ildə cəzaların təyin edilməsi bölməsinə 50-dən çox dəyişiklik və əlavələr olunub, bəzi maddələr isə CM-dən tamamilə çıxarılıb. 50 dəyişikliyin 30-unda cəzalar sərtləşdirilib. Hətta böyük ictimai təhlükə doğurmayan bir sıra cinayətlər üzrə də cəzaların hansı məntiqlə sərtləşdirilməsini başa düşmək çətinidir. Məsələn, CM-in 306.1 maddəsi (qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qətnaməsini, hökmünü, qərarını, qərarını və ya əmrini qərəzli olaraq icra etməyə) əvvəllər 2 ilədək müddətə azadlıqdan məhrumetmə cəzası nəzərdə tuturdu, sonradan bu cəza 3 ilədək artırılıb. Sual olunur, hansı zərurətdən? Daha 1 il azadlıqdan məhrumetmə ilə cinayətlərin sayını azaltmaq mümkün ola bilərmi? Mümkündürsə, bu əsaslandırılmalıdır. Bu, cəzaların 1-2 il kimi qısa müddətə artırılması üzrə tək fakt deyil. Bir neçə maddəyə analoji dəyişiklik edilib. O sıradan 308.2.; 311.3.4.; 312.; 312.2 maddələrə. Bir sözlə, axır illərdə cinayət-hüquq sahəsində cəzaların humanistləşdirilməsi yox, sərtləşdirilməsi yolu tutulub. Statistika isə göstərir ki,

"İstintaq müddətində həbs tədbirinə üstünlük verməsi məhkəmə-hüquq sisteminin böyük yanlışlığıdır!"

İlham Rəhimov: "Cəzaçəkmə müəssisələrində məhbuslarla birbaşa işləyən xüsusi xidmət yaradılmalıdır"

"Əgər bu gün dövlətin reabilitasiya üçün ayırmağa ciddi vəsaiti yoxdursa, bu işə iş adamları cəlb edilə bilər"

cəzaların sərtləşdirilməsi cinayətlərin sayının azalmasına müsbət təsir etməyib. 2000-ci ildə ölkədə 13958 cinayət hadisəsi baş veribsə, 2006-cı ildə bu rəqəm 18049-a, 2010-cu ildə 23010-a, 2016-cı ildə 24979-a yüksəlib. Bu mənada prezident İlham Əliyevin bu addımını cəzalandırma sahəsində qanun yaradıcılığının humanistləşdirilməsi məqsədi ilə tövsiyə və ya qanunvericilik təşəbbüsü kimi anlamaq də olar. Əslində bu təşəbbüsə Ali Məhkəmə çıxış edə bilərdi. Çünki bu, həmin qurumun funksiyasıdır. Ali Məhkəmənin Plenumu var. Orada müzakirələr aparılıb, cəzaların cinayətlərə adekvat olub-olmaması köklü şəkildə araşdırıla bilər, cəzalar sərtirsə, məhkəmələrə konkret maddələrlə bağlı humanistləşdirmə üzrə tövsiyələr verilsə, qanunvericiliyə uyğun dəyişikliklər üçün parlamentə müraciət edilə bilərdi. Məhkəmə-hüquq sistemi də bir çox sahələrdə kimi zamanın tələblərinə uyğunlaşdırılmalıdır.

- Professor, siz yuxarıda humanistləşdirmə siyasətinin bütün cinayətlərə aid edilməsinin doğru olmadığı tezisini irəli sürdünüz. Belə cinayət törədənlərin reabili-

tasiyasında hansı addımlar atılmasını düzgün sayırsınız?

- Çox təəssüf, Azərbaycanda hələ də ağır və xüsusilə ağır cinayətlər, qəsdən adam öldürmə, zorlama cinayətlərinin sayı azalmır. Hər il 200-dək qəsdən adam öldürmə, 16 minə yaxın ağır və xüsusilə ağır cinayət, 40-dək zorlama hadisəsi baş verir. Bu fonda odlu silahla qətlərin azalması müsbət tendensiyadır. Azad edilənlərin reabilitasiyası əbədi problemidir və bütün ölkələrdə var. Azərbaycanda bir şəxsin təkrar cinayət törətmə faizi 8-10 faiz arasında dəyişir. Əgər reabilitasiya ilə bağlı atılan addımlar effektiv olsa, yaxın illərdə bu statistikada azalma mütləq görünməlidir. Bu problemin həlli konkret olaraq dövlətin sosial, iqtisadi imkanlarından asılıdır. Reabilitasiyanın mənası cinayət törədən şəxsin yenidən cəmiyyətin bərabər hüquqlu üzvünə çevrilməsi, normal həyata qayıtmasıdır. Bu, mümkündürmü? Müəyyən dərəcədə hə, amma geniş mənada çətin. Çünki ciddi nəticələr əldə etmək üçün şərait kökündən dəyişməlidir. Keçmiş məh-

busların reabilitasiyası, məşğulluğu üçün kompleks tədbirlər görülməli, bu işlərə ciddi vəsaitlər xərclənməlidir. Bugünkü iqtisadi şərtlər daxilində ölkənin imkanları geniş deyil. Ona görə də hökumət alternativlər üzərində işləməlidir. Sərəncamda probasiya məsələsi qoyulub. Çox vacib məsələdir və bir sıra təşəbbüsləri sınaqdan çıxarmaq üçün bu qurumun effektiv fəaliyyətini təşkil etmək lazımdır. Bu üsul Avropada çox tətbiq olunur. Konkret cinayətlərlə bağlı alternativ variantlar tətbiq edilir, nəticələr baxılır, praktikada geniş tətbiq olunur və qanunvericilik buna uyğunlaşdırılır. Bundan başqa, cəzaçəkmə müəssisələrində məhbuslarla birbaşa işləyən xüsusi xidmət yaradılmalıdır. Məhbuslarla psixoloqlar, sosioloqlar, pedaqoqlar işləməlidir. Həmin xidmətdə hüquqşünaslar çalışmalıdır, keçmiş hakimlərdən bu məsələdə istifadə olunmalıdır. Belə bir xidmət yaradılsa, cəzaçəkmə müəssisələrindəki mühit yaxşılaşdırılacaq və eyni zamanda təkrar cinayətlərin statistikası azalmış olar. Bundan başqa, qanunvericilik təkmilləşdirilərkən

ziyyətinə və dinamikasına təsir etmədiyi sübut edilsəydi, dövlətlər çoxdan ondan imtina edərdi və cinayətlərə qarşı qeyri-cəza tədbirləri qəbul edərdilər. Mübaliğəsiz demək olar ki, cəza öz çəkindirici funksiyasını hər zaman qoruyub saxlayır. Amma onun effektivliyinin dərəcəsini müəyyən etmək başqa məsələdir. Ona görə bu və ya digər cinayət növü artanda qanunverici orqan cəzanı sərtləşdirir. Amma konkret cinayətdə azalma tendensiyası olanda cəza praktik olaraq yumşaldılmır. Ölüm cəzasına gəlincə, çoxdan məlumdur ki, bu və ya digər ölkədə qəsdən adam öldürmə və xüsusilə ağır cinayətlərin sayı ölüm cəzası olub-olmamasından asılı olmayaraq uzun müddət sabit qalır və "partlayışlar" isə ciddi

şirkət ədliyyə orqanlarına vəsait ödəyər. Ədliyyə orqanı öz sırasında məhkumlara beləliklə, dövlət ciddi bir yükden qurtularaq bir neçə aspektdən xeyir əldə edə bilər. Üstəlik, emək fəaliyyəti dönməndə seçilən nümunəvi fəhlələr cəzalarının bəlli bir müddətini çəkildikdən sonra şərti azadlığa çıxmaq üçün müsbət xarakteristika əldə etmiş olurlar. Bəlli olduğu kimi, qanunvericilik cəzanın 2/3 hissəsi çəkildikdən sonra şərti azadlığı mümkün sayır. Probasiya üzrə yaradılan xidmət həmin müəssisədə işləyən, cəzasını tamamlayan məhkumlarla da bağlı şirkətlə danışıqlar apara bilər. Düşünürəm, bu yol keçmiş məhkumların reabilitasiyası üçün çox yüksək effekt yaradar. Müxtəlif yanaşmalar olarsa da, eməklə islah hələ də ən uğurlu variant sayılır. Ancaq bu gün faktiki olaraq məhkumların əməyi təşkil olunmur. Sovetlər Birliyi dönməndə də məhkumların cəmi 30-35 faizi əməyə cəlb edilirdi. Bugünkü faizlər isə çox-çox aşağıdır. Ciddi addımlara ehtiyac var.

- Son bir neçə ildə Azərbaycanda ləğv olunan ölüm hökmü ilə bağlı da müzakirələr gündəmə qayıdır. Sizcə, ölüm hökmünün ləğvi ağır cinayətlərin azalmasına, ümumiyyətlə cinayətlərin xarakterinə necə təsir edib?

- Cəzanın cinayətlərin və-

social sarsıntılar dövründə baş verir. Bunu bizim ölkənin təməlinə da görmək olar. Belə hallar ötən əsrin 80-ci illərinin sonu və 90-cı illərin əvvəllərinə - Sovetlər Birliyinin dağılması və Azərbaycan-Ermənistan münasibəti fonunda baş verən ictimai-siyasi sarsıntılar dövründə yaşanıb. 1993-1997-ci illərdə qəsdən adam öldürməyə görə ölüm hökmü vardı, ancaq tətbiq edilmirdi. Həmin dövrdə hər il orta hesabla 450 qəsdən adam öldürmə cinayəti baş vermişdi. 1998-ci ildən, yeni ölüm hökmü ləğv edildikdən bu günə qədər ildə təxminən 200 belə cinayət qeydə alınır. Bu o deməkdir ki, azalma ölüm hökmünün ləğvi ilə bağlıdır? Bu sualın cavabı daha dəqiq, dərin araşdırma tələb edir. Çünki tək "quru" statistik rəqəmlərlə tendensiyaları müəyyən etmək, səbəbləri tapmaq mümkün deyil.

- Bir sıra ekspertlər iddia edir ki, konkret cinayətlər üzrə cəzaların humanistləşdirilməsi həmin cinayətlərin statistikasında azalmaya səbəb olmur. Sadəcə, cəza ağır olmadığı üçün insanlar ondan çəkinir. ABŞ-ın bir sıra ştatlarında ölüm hökmünün məhz bu faktora görə saxlandığı bəllidir. Sizin Azərbaycanda bağlı proqnozlarınız necədir? Yaxın müddət üçün statistikada hansı dəyişiklikləri gözləyirsiniz?

(davamı növbəti sayımızda)

□ **Aygün MURADXANLI**

Ermənini də Allah xələq edibse...

Zahid SƏFƏROĞLU
zsafaroglu@gmail.com

Xocalı həftəsinə girmişik. Pafossuz-filansız, bu faciə bizim qan yaddaşımızda həmişəlik öz "Kərbəla müsibəti"miz kimi qalacaq. Çünki 1992-ci il fevralın 25-26-da Xocalıda, azərbaycanlı uşaqların təzəcə yuxuya getdiyi o şaxtalı qış gecəsində, düşmənlə qeyri-bərabər döyüşdə təkcə igidlərimiz həlak olmayıb, erməni ikiyaşlı vəhşiləri yüzlərlə günahsız insanı - məsum körpələri, qadınları, qocaları qətlə yetiriblər.

Onların hamısının tək suçu azərbaycanlı olmaq idi. Bu üzdən Xocalı qətləmi müsibət olmaqla bəhm, yüzə yüz xalqımıza qarşı məqsədli şəkildə planlaşdırılan və həyata keçirilən dəhşətli soyqırım aktı sayılır. Daha doğrusu, bu, 100 il öncə başlamış soyqırım aktlarının davamı idi.

Hədəf isə yerli azərbaycanlı əhalini qorxutmaq və onu başqa kənd-şəhərləri də sürətlə boşaltmağa vadar etmək idi. Erməni yirticilərin sağ qalanlara verdikləri ağlaşmaz işgəncələr, meyitlər üzərində təhqiramiz hərəkətləri və alçaqlıqları da eynən buna hesablanmışdı - azərbaycanlılarda heç vaxt unutmayacaqları xof yaratmaq.

Milli qəhrəmanlarımız Mübariz İbrahimovun, Çingiz Qurbanovun cəsədlərini qaytarmaqdan aylarla imtina edən, meyitdən belə qisas alanlar onlar idi - katolikosuna kimi türkcə nifrətlə yaşayan ermənilər. Bu dəst-xəttin, insanlığa sığmayan hərəkətlərin müəllifi sözsüz ki, onlar idi! Bu məsələdə təəddüdlərə, şübhələrə, ikinci söhbətə əsla yer ola bilməz. Təəssüf ki, hər öldünüm yaxınlaşanda içimzədə bu xüsusda şübhə-gümanlara baş vuranlar tapılır.

Bu yerdə jurnalist həmkarımız, Qarabağ qazisi Rey Kərimoğlunun sözüne haqq verməmək olmur. Xocalıdakı müsibət öz gözləri ilə görmüş bu cəsur insan ermənilər haqda deyib: "Bəzən söyləyirlər ki, pisin, cinayətkarın milləti olmaz. Mən də razı! Amma mən erməniləri tanıdıqca, onların vəhşiliyinin şahidi olduqca, onlar haqqında başqa cür düşünməyə məcburam: ermənilər barmaqla sayıla biləcək qədər istisnalar olmaqla, toplum olaraq xəstədirlər, ləyaqətsiz və yaramazdılar!"

O fikri ümumən hamı bölüşür ki, qatil millətlər olmur. Ancaq nə edəsən ki, yaxşı tanıdığımız ermənilərə münasibətdə adamı şübhələr boğur, istisnaya meyl edirsən. Əgər elə deyilsə, əgər ermənilər də normal xalqın mənsublarıdırsa, əgər onları da Allah xələq edibse, o zaman nədən toplum olaraq öten 25 ildə bizdən üzr istəmək o yana qalsın, heç olmasa, Xocalı soyqırımına görə özləri üçün quru utanc hissi keçirməyiblər, etirafda-filanda bulunmayıblar?

Əksinə, onlar Xocalı qətləmi hələ də "Xocalının türklərdən azad olunması" kimi dünyaya sırımağa həyasızcasına davam edirlər. Bütün bunlar azmış kimi, üstəlik, Xocalı hərbi canilərini - əlləri körpə qanına bulaşmış, hətta bunu etməkdən qürur duyduqlarını gizlətməyən Robert Köçeryanı, Serj Sərkisyanı, Seyran Ohanyanı miskincəsinə gətirib olmayan dövlətlərinin başına qoyublar, ölkənin rəhbəri, müdafiə naziri ediblər!

Bu - elə "Xocalı soyqırımını düz edib törətmişik" demək deyilmi? Bişəkk ki, elə o deməkdir. Belə bir xalqı indi necə xəstə adlandırmayasan? Bir xalq ki, işğal faktı ilə azadlıq məfhumunu qarışıq salır, Şuşanın, Xocalının, Dağlıq Qarabağın, həmçinin bir erməninin belə heç vaxt yaşamadığı digər 7 rayonun işğalını "ərazilərin türkdən azad edilməsi" hesab edir, ondan hansısa başqa mənəvi, mədəni, bəşəri keyfiyyət gözləməyə dəyərməzi?

Biz bax, belə məkrli, namərd və xain düşmənlə, elementar humanizm keyfiyyətindən xali cılız bir millətlə qabaq-qənşərik, müharibə vəziyyətindəyik. Belə bir toplumun indi durub Türkiyəyə qarşı soyqırım davası açması isə məntiq sərhədlərini də darmadağın etmək deməkdir.

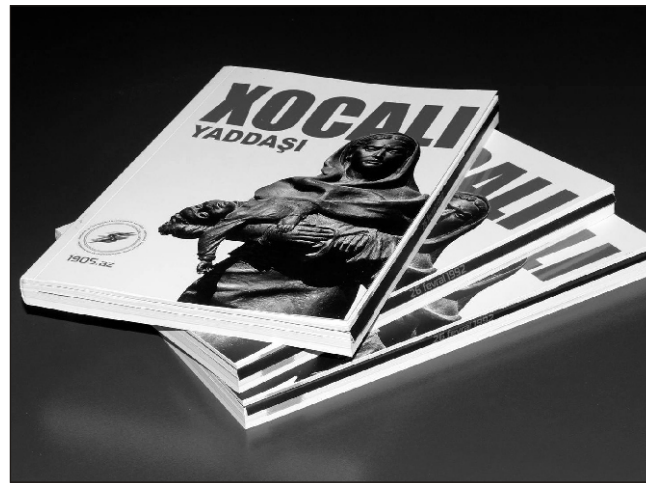
Əlbəttə ki, "erməni xəstəliyi" bizim yox, erməni xalqının, ən əvvəl onun "aydınlarının", lap elə erməni katolikosunun problemi. Canları çıxsın, erməni uşaqlarını insana manikə nifrət yox, sevgi ruhunda böyütsünlər. Nə qədər ki, qonşu toplum bu problemi çözməyib, heç vaxt Qafqazda dinclik və əmin-amanlıq olmayacaq. Öncəliklə də elə uşaqlı-böyükü ermənilərin özləri üçün.

Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyasının "1905.az" portalının "1905.az kitabı" seriyasından ikinci nəşri - "XOCALI YADDAŞI" kitabı işıq üzünə görüb. Musavat.com xəbər verir ki, orijinal dizayn və nəfis tərtibatla çap olunan kitab Xocalı soyqırım qurbanlarının xatirəsinə ithaf olunub və şərti olaraq üç hissəyə bölünüb.

"Kitab AVCIYA-nın prezidenti, Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanovun ön sözü ilə açılır. Birinci hissədə Qarabağ bölgəsinin, bu əraziyə ermənilərin köçürülməsi tarixi, onların törətdikləri soyqırımlar, Ermənistanın ərazi iddiaları, Qarabağ probleminin başlanması, Dağlıq Qarabağın azərbaycanlı kəndlərinin işğalı ilə bağlı materiallar verilib. Birinci bölüm Azərbaycan xalqının Ümummilli lideri Heydər Əliyevin və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin çıxışlarından müvafiq iqtibaslarla müşayiət olunur" - deyərək, AVCIYA-dan verilən məlumatda bildirilir: "Xocalı soyqırımından bəhs edən ikinci bölüm kitab içərisində kitab kimi verilib və digər bölümlərdən ayrılır. Bu bölüme Xocalı rayonu və şəhəri, Xocalı soyqırımı, hadisə zamanı itkin düşənlərin, əsir və girov götürülənlərin siyahısı, əsir və girov götürülənlərlə bağlı ətraflı məlumat, faciə zamanı müstəsna igidlik göstərən Azərbaycanın milli qəhrəmanları, qətləmi törədən erməni qruplaşmaları, xocalılılara divan tutulan yaşayış məntəqələri ilə bağlı materiallar daxil edilib. Materiallar xarici medianın Xocalı soyqırımı

"Xocalı Yaddaşı" işıq üzünə gördü

AVCIYA prezidenti Elxan Süleymanovun təşəbbüsü ilə çap olunan kitab Xocalı soyqırım qurbanlarının xatirəsinə ithaf olunub

Bütün kitab boyu hadisələr müstəqil mənə yükü daşıyan fotoxronikanın köməyi ilə oxuculara təqdim edilir".

Kitabda həmçinin Xocalı soyqırımının şahidi olan insanlar, soyqırımın tədqiqatçısı olan alimlər, Xocalı faciəsinin incəsənətdə, ədəbiyyatda inkişafı ilə bağlı müsahibələr də yer alıb. Kitabda ilk dəfə olaraq M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasının fondlarından da istifadə etməklə Xocalı soyqırımı mövzusunda elmi, bədii və publisistik kitabların siyahısı verilib.

"Xocalı Yaddaşı" kitabının ideya müəllifi və nəşri AVCIYA-nın prezidenti, Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanov, elmi məsləhətçiləri Azərbaycan MEA-nın müxbir üzvü İlyas Babayev, siyasi elmlər doktoru, professor Ramiz Sevdimaliyev, iqtisad elmlər doktoru Vurğun Süleymanov və başqaları, yaradıcı heyətin rəhbəri siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru, əməkdar jurnalist Fuad Babayevdir.

mi ilə bağlı yazıları, faciə zamanı əsir düşənlərin dedikləri, eləcə də ermənilərin baş verənlərlə bağlı söylədikləri ilə müşayiət olunur.

Üçüncü bölümde Rusiyanın "Memorial" İnsan Hüquqları Mərkəzinin, "Human Rights Watch" təşkilatının Xocalı hadisələri ilə bağlı hesabatı, Xocalı soyqırımı ilə bağlı rəsmi sənədlər, Azərbaycan xalqının ümumilli lideri Heydər Əliyevin və Azər-

baycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin bir sıra çıxış və müraciətləri, hadisənin soyqırımı kimi dəyərləndirilməsi ilə bağlı materiallar, Heydər Əliyev Fondunun Xocalı soyqırımının tanınması ilə bağlı fəaliyyəti, "Xocalıya ədalət" kampaniyası, soyqırımın beynəlxalq aləmdə tanınması, eləcə də bu hadisə ilə bağlı gerçəkləri dünyaya yayan insanlar haqqında məlumatlar verilib.

"Daha bir talış"ın İrəvandan sığınacaq istəməsi xəbəri saxta çıxdı

Musavat.com Ermənistanın növbəti şousunu ifşa etdi; Lerik Rayon İcra Hakimiyyətinin rəsmisindən açıqlama

Ermənistan mətbuatı daha bir Azərbaycan vətəndaşının İrəvana getmək istədiyi barədə iddia ilə çıxış edib. Məlumatda deyilir ki, Lerik rayon sakini Eldəniz Quliyev Ermənistandan sığınacaq almaq niyyətindədir. Ermənilər bu barədə xəbəri talış bloggeri Azər Kazımova istinadən yayıblar. İddia olunur ki, E.Quliyev Lerik rayon icra hakimiyyətinin başçısı Rövşən Bağırovdan şikayətçidir.

O bildirib ki, icra başçısı ona məxsus fərdi torpaq sahəsini zorla əlindən aldığı üçün bu addımı atmağa qərar verib. İddia olunur ki, rayon sakini şikayət etdikdən sonra təzyiqlərə məruz qalıb. Göründüyü kimi, Ermənistan İrəvandan sığınacaq istəyən, talış dilini bilmədiyi halda, "talış" kimi təqdim edilən Şahin Mirzəyevin ətrafında şou qurduğu bir ərəfədə daha bir "talış" kartından yararlanmağa çalışır. Elə araşdırmalarımız zamanı erməni mətbuatının saxta məlumat yaydığına dəqiqləşdirdik.

Cəlil Baxşiyev

Lerik Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının 1-ci müavini Cəlil Baxşiyev musavat.com-un əməkdaşına açıqlamasında ermənilərin yaydığı məlumatı təkzib etdi. Bildirdi ki, düşmən təbliğatı saxta məlumat yayıb: "Bu xəbər yayılan kimi, mən Eldəniz Quliyevi yanıma çağırıdım, bazar günü onunla bu barədə xeyli söhbət etdik. Deyir ki, mənim adımdan belə bir müraciət yayıblar, özümün xəbər yoxdur. Tamamilə imtina edir ki, Ermənistandan sığınacaq is-

təmək söhbəti ola bilməz. Özü qətiyyətlə təkzib edir ki, belə bir şey mənim özümə və yaşadığım ölkənin adına yaraşmaz".

E.Quliyevlə icra başçısı Rövşən Bağırov arasında torpaq qalmağalının olması barədə ermənilərin iddialarına gəldikdə, müavin buna aydınlıq gətirdi: "Onun torpaqla bağlı problemi var. Ancaq bu problemin icra başçısına aidiyyəti yoxdur. Çünki Rövşən müəllim rayona 2007-ci ildə təyin olub. Torpaq məsələsi isə

2006-cı ildən başlayıb. Belə ki, həmin il rayonda modul tipli stansiya tikiləndə bu ailənin başçısının, yəni Eldənizin atasının razılığı ilə onlara məxsus 64 sot torpaq alınıb, əvəzində xəritəçəkmə komitəsinin qərarı ilə rayon ərazisində, başqa yerdə 84 sot torpaq verilib. Həmin stansiyanın tikintisinə isə 2010-cu ildə başlanılıb. Lakin sonradan Eldəniz Quliyev gəlib deyib ki, torpaq sahəsi uzaqdadır, yararsızdır. Biz ona dedik ki, rayonda islahat 1997-ci ildə gedib və əlavə torpaq sahəsi qalmayıb. Ona görə də irəli sürdüyü tələbi ödəyə bilmərik. Üstəlik də, orada dövlət əhəmiyyətli obyekt tikilib. Kompensasiya istəyəndə də demişik ki, bu, bizdən əsl məsələ deyil, çünki "Azerenerji"-nin sifariş ilə tikilib. Ancaq kasib ailə olduğu üçün vaxtaşırı onlara kömək ələmişik, evlərinin damını təmir etmişik. Bunların müraciət etmədiyi ünvan yoxdur. Amma vaxtilə şəxsi razılığı ilə bu qərar verilib".

C.Baxşiyev qeyd etdi ki, Ermənistan mətbuatının cəfəng iddiaları tam saxtadır və Lerik rayonunda, Nəriman Nərimanov 21 ünvanında yaşayan E.Quliyev hazırda öz evindədir. Birinci müavin bu kimi xəbərləri, həmçinin Kəlvəz kənd sakini Şahin Mirzəyevin işğalçı ölkədə sığınacaq istəməsini rayon sakinlərinin nifrətlə qarşıladığını da söylədi.

□ ELSAD

Bu günərdə "Dəmirbank"dan 3 milyon dollar oğurlanması barədə xəbər yayıldı. Xəbər də bildirilirdi ki, bank hesabları araşdırarkən külli miqdarda vəsaitin müəmmal şəkildə silindiyi aşkarlanıb. Fins.az-ın bank mənbələrindən əldə etdiyi məlumatlara görə, bu həcmdə vəsait ayrı-ayrı hesablardan yoxa çıxıb. Dərhal araşdırmalara başlanılıb və məlum olub ki, vəsaitlər hakerlər tərəfindən oğurlanıb. Hazırda bununla bağlı bankda araşdırmalar aparılır. "Dəmirbank"ın marketing direktoru Anar Bayramov deyib ki, faktla bağlı informasiyaya malik deyil.

dan çıxarılıb. Məsələni ABŞ-in müvafiq qurumları araşdırıb. Hakerlərin çırpışdığı pulun son nəticədə Azərbaycandakı bank hesabından çıxarıldığı müəyyən edilib. Bundan sonra Azərbaycanın müvafiq qurumlarına məsələ ilə bağlı məlumat verilib. Məsələ araşdırılıb və ölkə rəhbərliyi səviyyəsində pulun qaytarılması ilə bağlı qərar verilib. Araşdırmalar zamanı həmçinin pulu ABŞ bankından çırpışdıran hakerlərin Eldar Mahmudovun ya-

"Dəmirbank"dan yoxa çıxan 3 milyon dollar terrorçuların əlinə keçə bilər - sensasion iddia

Bu məsələdə sabiq nazirin vaxtilə saxladığı haker qrupundan da şübhələnenlər var; Eldar Mahmudovun azadlıqda gəzməsi onun manevr və fəaliyyət imkanlarını xeyli genişləndirir

xın əhatəsinə daxil olan şəxslər olduğu üzə çıxıb. Məlum olub ki, həmin hakerlər tez-tez Eldar Mahmudovun yaxın ətrafı ilə görüşürlər. Qaynağımız bildirib ki, bu olaydan sonra Eldar Mahmudovun haker qrupundan xəbər yoxdur. Onların ölkədən qaçırıldığı haqda məlumatlar var. Belə ehtimallar da var ki, qeyri-rəsmi formalaşdırılan haker qrupu sabiq nazirin istəyinə uyğun olaraq bu və ya digər məmurun kompüter şəbəkəsinə daxil olmaqla məlumatlar toplayıb. Həmin məlumatlar sonradan məmurların şantaj olunmasında istifadə olunub".

Tamamilə mümkündür ki, həmin haker qrupu hazırda azadlıqda olan E. Mahmudovun nəzarətindədir və qrup vasitəsilə sabiq nazir özünün şəxsi ambisiyalarından çıxış edərək bankları nəzarətdən çıxarmağa imkan verməyə çalışır. Adının gizli qalması şerti ilə mövzunu "Yeni Müsavat"a şərh edən ekspert bildirib ki, bu, tamamilə mümkün məsələdir: "Yoxa çıxan 3 milyonla bağlı bankın ictimaiyyətə tutarlı açıqlama verməməsi şübhələri bir qədər artırır. Bank hadisəni olmamış kimi təqdim edir. Amma mətbuatda bunca ciddi xəbərin əsası olmadan yayılması da inandırıcı görünür. İnsanlarda bu məlumatın arxasında hakerlərdən çox terror təşkilatlarının dayandığı fikri formalaşır. Yaxşı olardı ki, ayrı-ayrı qurumlar bu məsələ ilə bağlı müfəssəl açıqlama versinlər".

Mövzu ilə bağlı "Dəmirbank"ın mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

□ E.HÜSEYNOV

Tək iqtisadi böhran olsaydı...

Hüseynbala SƏLİMOV

Gücum heç kimə çatmadığından, əlimdən başqa iş görmədiyindən oturub-durub Aristotelin, daha doğrusu, onun katarsis haqqındakı çox məşhur təliminin qarşısına deyirəm.

Ona görə ki, insanlar cənab Aristotelin yazdıqlarına rəğmən ağır dövrlərdə, böhranlar, faciələr və hətta müharibələr zamanı heç də bu proseslərdən "mənavi cəhətdən saflaşaraq" çıxmırlar, əksinə, həmin bu proseslər vaxtı onlarda ən neqativ keyfiyyətlər baş qaldırır...

Qərəz, bildiyiniz və bildiyimiz kimi, ötən aydan başlayaraq manatın tamamilə sərbəst "üzən məzənnə"yə keçdiyi bildirildi. Amma kursda ele "tryuk"lar baş verir ki, adam məəttəl qalır...

Yanvarın sonlarından manat kəskin şəkildə dəyərini itirməyə başladı. Son günlərdə isə əks proseslər gedir - hazırda dollar ucuzlaşır. Təbii ki, manatın qiymətinin artması biz də sevinirik. Amma yenə sual yaranır: nə baş verir?

Prinsipcə, bütün dinamik proseslərdə iki cür tendensiya olur: uzun və qısa müddətli. Bunu proqnozlaşdırma elmində də qeyd edirlər. Uzunmüddətli tendensiyalar baxımından manat ucuzlaşmaqda davam etməlidir - əgər həqiqətən tam sərbəst "üzən məzənnə"yə keçibsə!

Qısamüddətli tendensiyalar nəzərindən isə ən müxtəlif "rəqslər", artmalar - azalmalar mümkündür. Amma əksər iqtisadçılar buna şübhə edir. Düşüncülər, hökumət hələ də manatın kursunu tənzimləməkdədir, - əks təqdirdə kəskin enişlər olmalı idi...

Fəqət bizi düşündürən əsas məsələ bunlar da deyildir. Onu buraxaq iqtisadçılarımızın öhdəsinə - qoy, onlar aydınlaşdırınsınlar ki, milli valyuta ilə bağlı həqiqətdə nələr baş verir?

Bizi isə prosesin sosial tərəfləri düşündürür. Ölkədə başqa "tendensiya" da gedir. Manat gah ucuzlaşır, gah da bahalaşır, amma qiymətlər yalnız bir istiqamətə bilir - onlar yalnız artırlar...

Ona görə də manatımızın dəyər qazanmasından sevinmək üçün əməlli-başlı macal da tapa bilmirik.

Sorusursan ki, məsələni, siqaret niyə bahalaşdır? Deyirlər, dollar bahalaşdır, ona görə də məcbur qiyətləri qaldırmaq. Amma bir-iki gün keçir, dollar ucuzlaşır, qiymətlər isə düşür ki, düşür!..

Səbəbini də soruşanda ağlabatan cavab almırsan. Sanki manatın kursu ona görə artıb-azalır ki, sadəcə, qiymətləri qaldırmağa bəhanə olsun!..

Əslində səbəbi aydındır: azad rəqabətə söykənən bazar yoxdur, hər şeyi monopoliyalar idarə edir bu ölkədə...

O üzəndən "sosial lift"də birçə istiqamətdə işləyir: varlılar daha da varlanırlar, kasıblar isə yoxsullaşır...

Təbii, əsas səbəblər budur. Amma düşünürük ki, burada mentalitetimizlə bağlı məqamlar da var. Onun sayəsində Azərbaycanda anormal biznes psixologiyası bərqərar olub.

Başqa ölkələrdə malların və ya xidmətlərin qiymətlərini azaldaraq daha çox insana xidmət etməklə qazanırlar. Biz isə tamamilə fərqli yol seçmişik - burada hamı az, amma saz satmaq, necə deyər, lap qaz vurub, qazan doldurmaq istəyir.

Cəmi qiymətlər əhalinin haradasa iyirmi faizinə hesablanıb. Qalanları isə heç nəzərə alınmır.

Dedim ki, həm də mentalitetlə bağlı məsələdir bu... Ona görə də dünyanın bütün yaxşı epitetlərini özümüzə yapışdırmaqla heç də yaxşı olmuruq.

Səs salmışıq ki, tolerant, multikultural dəyərlərə önəm veririk, ən başlıcası da guya ki mərhəmət sahibiyik. Həqiqətən belədirmi? Təəssüf!

Yaxınların söhbətidir. Meyvə-tərəvəz köşklərinin birindən alış-veriş elədim. Evə gəldim və maraqlı xatirə aldığımı çəkdim. Təəssür edin, hamısında 200-300 qram aldatmışdılar!..

Nə demək olar? Hər şeyi istədikləri qiymətə satır, qiymətləri özləri müəyyən edirlər. Amma yenə də aldadırlar - bəli, çəkide də aldadırlar, keyfiyyətdə də...

Ona görə də deyirik ki, ölkədə tək iqtisadi böhran getmir, bundan da dəhşətli mənavi bir inflyasiya gedir, tək manat deyil, bütün mənavi dəyərlərin qiymətsizləməsi baş verir.

Nə edək? Başımıza nə çarə qılaq? Bəs bunun səbəbləri nədir? Bəli, formal baxımdan deyə bilərdik ki, bir formasiyadan başqasına keçdik və yeni dəyərlər hələ tam oturmamışdır.

Amma aldatmayaq özümüzü... Sovetləri də görmüş bir adam kimi deyirəm ki, o vaxt da 15 respublika olduğu kimi 15 cür də sosializm vardı - Moskvada bir, Tallində başqa, Bakıda isə tamamilə fərqli...

Nə idi səbəbi? Təbii ki, adi mentalitet! Bəli, o, ele "prizma"dır ki, istənilən ideyanı özünəməxsus şəkildə sındırır - lap adi optik prizma işığı sındıran kimi...

Göründüyü kimi, Azərbaycanın tanınan bankından 3 milyon dollar oğurlanıb. Adətən banklardan böyük məbləğlərdə pul yoxa çıxanda mü-təxəssisləri, ekspertləri haker hücumları ilə yanaşı digər ehtimallar da narahat edir. Bu ehtimallardan biri də külli miqdarda pulun terror təşkilatlarının əlinə keçə bilməsidir.

Son zamanlar Azərbaycanda terror təşkilatlarının hərəkətliyi hiss edilir. Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin (DTX) son 4-5 ayda keçirdiyi uğurlu antiterror əməliyyatlarında 10-a yaxın təhlükəli terrorçu məhv edilib. Bu əməliyyatlar haqda məlumatlardan aydın olur ki, ölkəmiz çox ciddi təhlükə ilə qarşı-qarşıya dayanıb. Bütün dünyanı təhdid edən terror ölkəmizin sərhədlərini aşdı. Azərbaycan hüquq-mühafizə orqanları və xüsusi xidmət qurumları hələlik terrorçuların qarşısını alırlar. Bakıda, ölkənin paytaxtında, əhalinin sıx məskunlaşdığı arealda antiterror əməliyyatı keçirilirsə, onların məhv edilməsi ilə bağlı rəsmi məlumatlar yayılırsa, təhlükənin bizimlə nəfəs-nəfəsə dayandığını söyləməyə əsas var.

Belə bir şəraitdə Azərbaycanda qarışıqlıq yaratmaq istəyən terror təşkilatlarının, İŞİD və digərlərinin ölkəmiz üzərindən külli miqdarda "qara" pul ötürməyə cəhd etməsi də istisna deyil. Beynəlxalq təcrübədə belə ötürmələrə ara-sıra rast gəlinir.

Sırr deyil ki, din pərdəsi altında fəaliyyət göstərən terrorçu təşkilatlar digər sektorlara öz adamlarını yerləşdirdiyi kimi, bank sektorunda da onlarla əlaqələri olan şəxslərin mövcudluğu istisna edilmir. Və ya bank sektorunda çalışanları din adı altında təsir altına salıb, öz sıralarına cəlb edib, onların vasitəsilə öz çirkin əməllərini həyata keçirə bilərlər.

"Dəmirbank"dan yoxa çıxan 3 milyon məsələsi diqqəti bu məsələyə çəkməyə bilmir. Azərbaycanın tanınan banklarından biri olan bu bankda pulların yoxa çıxmasının arxasında yuxarıda bəhs etdiyimiz məsələ dayana bilərmi?

Heç şübhəsiz ki, hüquq-mühafizə orqanları bankdan yoxa çıxan 3 milyon dollarla bağlı araşdırmalara başlayıblar. Biz iddia etmirik

ki, pulları bankdan terror təşkilatları oğurlayıb, bankda terrorçuluğa dəstək verənlər var. Bunu deməyə və isbat etməyə əlimizdə heç bir fakt yoxdur. Sadəcə olaraq, medianın bir işi də bu cür vəziyyətlərdə mümkün variantları ictimai müzakirəyə çıxarmaqdır. Bununla da mövzuya həssaslıq bir qədər də artmış olur.

"Dəmirbank"dan 3 milyon dolların sabiq milli təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudovun nəzarətindəki haker qrupu tərəfindən ələ keçirilməsi də istisna deyil. Ötən ilin aprelinde redaksiyamıza daxil olan məlumatda bildirilirdi ki, Eldar Mahmudovun MTN-də mənzillənən çetəsinə haker qrupu da daxil olub. Sabiq nazirin susqun razılığı ilə həmin hakerlər vasitəsilə müxtəlif bankların sistemində hücumlar təşkil olunub. Sonradan isə həmin banklara belə hücumların qarşısını almaq üçün MTN rəhbərliyi öz kadrlarını təklif edib yerləşdiriblər. Beləliklə

də banklarda Eldar Mahmudovun maraqlarından çıxış edən kadrlar meydana olub. Redaksiyamıza daxil olan məlumatda deyilirdi ki, həmin kadrlar vasitəsilə əldə olunan məlumatlar sonradan bankların rəhbərliyini daim şəxsi nəzarətdə saxlamağa imkan verib.

Həmin yazıdan sitat: "Hakerlər qrupu ötən ilin oktyabrında MTN-də baş tutan əməliyyatdan az əvvəl oradan qovulub. Bu haqda redaksiyamıza bilgiləndirən qaynağımız deyib ki, 6 nəfərdən ibarət olan qrup üzvləri ABŞ banklarının birindən 150 milyon dolları oğurlayıb və dünyanın ən müxtəlif ölkələrində yerləşən banklar üzərindən Azərbaycandakı banklardan birinə yerləşdiriblər. Həmin vaxt bank rəhbərliyi həbsdə olduğundan bankı Eldar Mahmudovun qudası Cahangir Hacıyevə yaxın kadrlar idarə ediblər. Yerli rəhbərliyi öz kadrlarını təklif edib yerləşdiriblər. Beləliklə

Yol qəzasına çarpayıda düşməzlər

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Bu yaxınlarda bir gənc müxalifətçi Avropa mühacirət elədi, ordan bəyanat verib həbsdə olarkən Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti tərəfindən zorla agent düzəldildiyindən danışdı. Daha sonra başqa bir gənc məhkəmədə hakim köməkçisi işinə düzəldi, bu isə ölkənin yetərinə aktiv, son illərin demək olar bütün etiraz aksiyalarında iştirakçı və bəzən təşkilatçı olmuş NİDA-dan çıxmışdı. Əlavə edim ki, əvvəlki agent etirafı edən gənc də NİDA üzvü olmuşdu, hətta bu üzvlüyə görə şərhlənib türməyə salınmışdı.

Mən o məsələlər ətrafında "gördün", "bunlar elə hamısı belədir" tipli mənasız demaçoqiyaları müzakirə etmək istəmirəm. Sadəcə bir bənzətmə ilə fikrimi bildirim.

Hesab edin ki, siz də mənim kimi iki-üç ildən bir təyyarə ilə harasa səfərə çıxan, səyahət sevməyən və üstəlik buna imkanı olmayan adamsınız. Ancaq başqa bir dostumuz var, dünyada gəzmədiyi nöqtə qalmayıb, hətta Qvatemala tipli ekzotik ərazilərə də gedibdir. Həyatı yalan olmasın, havada keçir. İndi belə bir xəyal edək: həmin adamın uçaq qəzasından ölmək ehtimalı daha çoxdur, ya sizlə mənim? Əlbəttə, onunkü! Bu axı iki vur iki qəder aydın məsələdir. Özü heç bir iş görməyən, ya da işini çox passiv görən adamlar aktivlərin düşdüyü, çox vaxt da qəsdən salındığı qəzalara lağ edirlər - Anadolu türkləri demiş, gəldiyimiz nöqtə budur.

Yol getməyən qəzaya düşməz. Hər yolun öz qəza ehtimalları da var. Bu, bizim atalar sözlərində təsvir edilmişdir: "İş igidlər başına gələr", "İş olan yerdə nöqsan da olar" və sairə. Ancaq yuxarıda yazdığım kimi, bu demaçoqiyalara qoşulmaq istəmirəm. Məni düşündürən ayrı məsələdir.

Əgər fikir verdinizsə, adamlar dövlət orqanına agentlik etmək, gizli xəbərçilik-filan temasında müzakirə edildilər, ancaq bir nəfər jurnalistin də ağına gəlmədi ki, həmin dövlət qurumundan buna münasibət öyrənsin! Bəlkə ağına gələn oldu, amma belə suallara imkanların qalmadığı cəmiyyətdəyik artıq. Sözü gedən orqanın sələfi (bəlkə də xələfi - açığı, bu sözlərin ikisindən də zəhləm gedir və çox zaman qarışıq salıram, guya "atası", "övladı" yazsaq üzümüzün qaşını düşəcəkdir) MTN-in Arif müəllim adlı mətbuat katibi yenə hərdən "Məlumatımız yoxdur" tipli çox "gərəkli" açıqlamalar verərdi, indi idarədən heç səs-səmir gəlmir. Düz də ələyirlər - biz kimik bizə məlumat versinlər? Biz heç kimik. Bələdiyyə kimi bir şeyik.

Bir məsələ də var ki, Azərbaycanda kiminsə harasa agentlik edib məlumat ötürməsi söhbətləri həmişə bişmiş toyuq üçün komediya teatri müstəvisindədir. Nə sirmimiz var axı? Hansı gizli işimiz var? Müxalifətli-iqtidarlı, gəncliq-qocalı, istənilən təbəqə və səviyyədən adamlarımızın sirri ola bilməz. Maşının sürət qutusunu 2-ci sürətə atanda ölkə sərhədinə çatırsan, burda nə sirr? O cümlədən, aşağıdan yuxarı, qərbdən şərqə, cənubdan şimala hər kəs üçün yelçəkər bir ərazidir.

"Əli və Nino" əsərində yazılan kimi: "İki kişinin bildiyi sirr deyil". Biz isə nəinki iki kişilik, multikulturist bir dövlətlik, qapımız hər kəsin üzünə açıqdır, hətta özümüzü bezi versiyalara görə Şərqlə Qərb arasında qapırıq. Doğrusu, mən düşünürəm ki, hazırda dünyada xalqların bir-biri ilə ünsiyyət qurmaq çətinliyi, bunun üstündə yaranan münafişələr elə bizim - qapının - yaxşı işləməyimiz, daha doğrusu, möhkəm şəkildə çərçivəyə mıxlanmağımızdır. Bu qapını açmaq üstündə neçə adamımızın başı partlayıb, ancaq çox bərkdir, nə qırılır, nə açılır.

Bayaq "sələf-xələf" söhbətini qəsdən elədim. Hazırda cəmiyyətimizdə bir xeyli adam da var ki, bunların əsas dərdi "da ayrı yazılır", "vergülü hara qoyaq" tipindədir. (Hikmət Hacıadənin 1990-cı illərdə yazdığı "Vergül" əbsurd pyesi təxminən bu temaya həsr edilib).

Yoldaşlar, millətin ağızı tamam yumulub, danışmağına imkan verilmir, hətta qırıq səs-lər çıxardanları da zindana salırlar, burda orfoqrafiya qaydalarından, düzgün yazılışdan dem vurmaq yüngül yazsam, gülməli deyilmi? "Da, də"ni yazmaq hüququ əldə edək, sonra ayırdır, bitişikdir, buna gələrik. Əslində heç o zaman buna ehtiyac qalmır.

Azad adamın yazısında "da" ayrı olanda da gözəldir, bitişik olanda da.

Bakı düşmənin hərbi balans arzusunı əlçatmaz edir

Ərazilərimizin işğalının uzanması, Ermənistanla qarşı vasiyyətli dövlətlərin ikili standart siyasəti Azərbaycanı istər-istəməz öz hərbi və döyüş qabiliyyətində artırmaq zorunda qoyur. Hər halda, beynəlxalq hüquq, BMT nizamnaməsi, Avropa Şurasının, Avropa Birliyinin (Avro-parlamentin), NATO PA-nın, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının qətnamələri, nəhayət, BMT TŞ-nin Dağlıq Qarabağa dair məlum sənədləri Azərbaycanın güc yolu ilə öz ərazi bütövlüyünü bərpa etmək haqqı tanıyır.

Bu haqqı hələ ki heç kim əlimizdən almayıb. Bununla belə, Azərbaycan uyğun regional və beynəlxalq şərtləri, bölgədə maraqları kəşişən böyük güclərin siyasətini də diqqətlə izləyib nəzərə almaq, savaşa üçün ən əlverişli məqamı gözləmək zorundadır. Hər necə olmasa, haqq savaşı üçün güclü diplomatiya da gərəkdir. Ondan da mühümü isə əlbəttə ki, ölkəmizin hərbi potensialını durmadan artırmaq və təcavüzkar ölkə üçün hərbi balans əlçatmaz etməkdir.

Nə yaxşı ki, silahlanma məsələsində Ermənistanı xeyli geridə buraxa bildik. Ötən ilin aprel hadisələri də göstərdi ki, əslində günün bu gün Azərbaycan işğalçı ölkəni yerində oturtmaq, zəbt edilmiş əraziləri qısa müddətdə təmizləmək iqtidarındadır - yetər ki, Rusiya bu zaman neytral qalsın, öz marionetinə hərbi və başqa dəstək verməsin.

Bütün hallarda Bakı Qarabağla bağlı hərbi strategiyasını təkmilləşdirməkdədir. Bu strategiyanın əsasını isə ölkənin müasir silah təchizatında çoxşaxəliliyin saxlanması, eyni zamanda Azərbaycanın özünü silah istehsalçısına çevirməkdir. Bu yöndə artıq ciddi gelişmələr var. Söhbət öncəliklə İsrail, Pakistan və Türkiyə ilə hərbi sahədə əməkdaşlıqdan gedir.

Xüsusən də son vaxtlar dost Pakistan dövləti ilə - yeganə nüvə müttəfiqimizlə hərbi və hərbi-texniki əlaqələrin sürətlə dərinləşməsi diqqət çəkir və sevindirməyə bilməz. Heç şübhəsiz ki, Azərbaycan prezidentini İlham Əliyevin təxminən 10 gündən sonra - martın əvvəllərinə təsadüf edəcək Pakistan səfəri ikitərəfli əlaqələrin, məxsusən də hərbi əməkdaşlığın daha yüksək fazaya keçməsi ilə yadda qalacaq.

"Pakistan Azərbaycanla müdafiə sənayesi sektorunda əməkdaşlığı genişləndirməkdə və birgə layihələr həyata keçirməkdə maraqlıdır". Bunu report-a açıqlamasında Pakistanın müdafiə sənayesi naziri Rana Tanver Hüseyn deyib. Nazir qeyd edib ki, Pakistanın müdafiə sənayesi sahəsində böyük təcrübəsi var və Azərbaycanla bu istiqamətdə yaxşı əlaqələri mövcuddur.

Ermənistan üzərində əzici hərbi üstünlüyümüz artır - mühüm gelişmə

Beynəlxalq qurum işğalçı ölkədən 20 dəfə çox silah aldığımızı açıqladı; prezident İlham Əliyevin Pakistan səfəri ərəfəsində daha bir xoş müjdə: Pakistan Azərbaycana yeni döyüş təyyarələri verəcək...

"Azərbaycan Prezidentinin Pakistana səfəri bu əlaqələri daha da dərinləşdirəcək. Biz Azərbaycanı qardaş olaraq görürük və ona görə əməkdaşlığı dərinləşdirməyə çalışırıq. Biz Azərbaycanla geniş spektrdə - kiçikçaplı silah və sursat istehsalından, təyyarə istehsalına qədər əməkdaşlıq etməyi hədəfləyirik. Qardaş Azərbaycanla birgə müəssisələrin yaradılmasına və texnologiya transferinə hazırıq", - deyərək pakistanlı nazir qeyd edib. Nazir onu da əlavə edib ki, "JF-17 Thunder" döyüş və "Super Mushshak" təlim təyyarələrinin Azərbaycana satışında heç bir problem yoxdur: "Biz "Super Mushshak" təyyarəsinin Azərbaycanla çatdırılmasına hazırıq".

İlham Əliyevin Pakistana qarşdakı səfəri çərçivəsində bu yöndə də danışıqların aparılması və anlaşma əldə olunması tamamilə realdır. Yeri gəlmişkən, sevindiricidir ki, iki dövlət arasında silah ticarətinin həcmi ildən-ilə artır.

Azərbaycan öz ordusunu daha müasir hücum və müdafiə sistemləri ilə təmin etmək

üçün hələ ki Rusiya ilə də silah ticarətini davam etdirir. Bu arada Stokholmda Beynəlxalq Sülh Araşdırmaları İnstitutunun (SIPRI) yaydığı, "Silahla təchizatda beynəlxalq meyllər-2016" adlı son illik hesabatda Azərbaycanın həmişəkindən daha çox silah aldığı qeyd olunur.

Sənədə görə, dünyanın 40 ən böyük silah istehsalçısının müştəriləri siyahısında Azərbaycan 21-ci yeri tutub. Hesabatda Ermənistanla müqayisədə Azərbaycanın dəfələrlə çox silahlandığı vurğulanır. Belə ki, 2012-2016-cı illərdə Azərbaycanın silah idxalını 2007-2011-ci illərə nisbətən 75% artırdığı, Ermənistandan 20 dəfə artıq silah aldığı qeyd olunur. Həm də Azərbaycanın müxtəlif tipli döyüş ləvazimatları ilə təchiz olunduğu, tank, zirehli maşın, ballistik raket əleyhinə müdafiə sistemləri, döyüş təyyarələri əldə etdiyi deyilir. Ermənistanda isə diqqəti çəkən 280 km məsafəni vuran "İsgəndər" raket kompleksinin alınması olub. SIPRI-nin hesablamalarına görə, 2012-2016-cı illərdə Rusiya istehsalı olan silahların

4-5%-ni Azərbaycanla Venesuela alıb. İsrailin ixrac etdiyi silahların 22%-nin, Belarus silahlarının 11%-nin müştəriyi də Azərbaycan olub. Hesabatda Azərbaycanın 2012-2016-cı illərdə idxal etdiyi silahların 3.6%-ni Belarusdan, 22%-i İsraildən, 69%-ni Rusiyadan aldığı göstərilir.

Göründüyü kimi, Azərbaycanın silah təchizatında başqa ölkələrin payı artmaqdadır. Bu sırada şübhəsiz ki, Pakistan tezliklə öz layiqli yerini tutacaq. Hərbi ekspertlər də ölkəmizin silah tədarükçüləri arasında Rusiyanın payının başqa, dost-tərəfdaş ölkələr hesabına azalmasını müsbət hal kimi qiymətləndirirlər. Əsas da o səbəbə ki, Moskva İrəvanın hərbi-strateji müttəfiqidir və Azərbaycanın forpost Ermənistan üzərində əzici üstünlüyündə, Qarabağ münafişesinin ədalətli həllində maraqlı deyil.

Elə isə biz niyə də düşmənin 1 nömrəli dostunu həm varlandırmalı, həm də ondan silah asılılığına düşməliyik? Sual ritorikdir...

Amerika-Rusiya münasibətləri gərgin olaraq qalır. ABŞ başda olmaqla, Qərb dövlətlərinin şimal qonşumuza tətbiq etdiyi sanksiyalar davam edir. Dünyanın hər iki supergücü arasındakı gərginliklə bağlı mövqelər də fərqlidir.

Amerikanın yeni prezidenti Donald Trampın gəlişindən sonra Kremlə soyuq münasibətlərin istiləşəcəyi gözlənilsə də, bu ümidlər doğrulmadı. Əksinə, Rusiyaya qarşı sanksiyaların müddəti uzaldıldı, Tramp Ukraynanın işğal edilən Kırım və Donbas ərazilərini diqqətdə saxlayacağını anonslarını verdi. Ekspertlərin bəziləri hesab edir ki, Rusiya-ABŞ münasibətlərinin bu şəkildə qalması dünya və region üçün daha önəmlidir. Gərginliyin aradan qaldırılmasının region və dünya üçün önəmini deyənlərin sayı da kifayət qədər çoxdur. Azərbaycan üçün isə qonşuluğunda yerləşən bir ölkənin Amerika kimi dünya gücü ilə soyuq münasibətlərinin heç də xoş hadisə olmaması kimi fikirlər daha çox səslənir. Doğrudur, bunun əksini deyənlər də var; onların da arqumenti budur ki, Kreml dünyada təklənən zaman müttəfiq gözü ilə qonşuluğunda yerləşən dövlətlərə baxacaq...

Politoloq Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, ABŞ-ın Rusiya ilə əlaqələrə ehtiyacı var: "Tramp Rusiyaya çaşdırıb, Moskva özünü itirib, bilmir ki, yeni Ağ Ev Administrasiyası isə əlaqələri hansı şəkildə formalaşdırın. Rusiya prezidenti Vladimir Putin Amerikada seçki kampaniyası zamanı açıq-aşkar Trampa simpatiya bəsləyir, digər namizəd Hillari Klintonu nifrət edirdi. Rusiya keçfiyyəti hətta Klintonun seçilməsi üçün onun yazışmalarını mətbuata sızdırmışdı. Bu da Putinin "Tramp seçilsin" kampaniyasının tərkib hissəsi idi. Öz növbəsində Tramp seçki kampaniyası zamanı "Putinlə dostlaşacam" kimi mesajlar verirdi. Seçkidən sonra da Kremlin Trampa böyük ümidləri var. Seçkidən sonra Trampın bezi təyinatları da Kremlin üreyincə oldu. Ancaq zaman

"Azərbaycan nə Rusiya, nə də Amerika ilə düşmən olmaq istəyir"

Kreml-Vaşinqton münasibətlərinin gərginliyi region və dünyaya nə vəd edir; **Elxan Şahinoğlu:** "Tramp Putinlə dostlaşa bilmir"

keçdikcə Kremlin ümidləri puç olur. Rusiya ilə yaxınlığı olan kadrlar vəzifələrdən alınır. Tramp vəd etdiyi kimi Putinlə dostlaşa bilmir. Çünki Amerikanın siyasi elitesi bu dostluğun əleyhinədir, ortada Moskvanın Donbas separatçılarna dəstəyi və Kırım ilhaq kimi əməlləri var.

Buna baxmayaraq, Tramp beynəlxalq terrorçulara qarşı mübarizə məsələsində Rusiya ilə əməkdaşlığı hələ ki, mümkün sayır. Amerika Suriyanın Rakka şəhərinə hücumu hazırlaşır. Ancaq bu hücumu həyata keçirmək üçün Vaşinqtonun həm Ankara, həm də Moskva ilə əməkdaşlığa ehtiyacı var. ABŞ-ın və Rusiyanın baş qərargah rəislərinin Bakıda görüşmələri də məhz bununla bağlı idi. İki ölkə arasındakı münasibətlərin gələcək formatı Suriyadakı hərbi əməkdaşlığın miqyasından asılı olacaq.

Politoloq iki ölkə arasındakı gərginliyin heç bir tərəfin maraqlarına cavab vermədiyi düşüncəsindədir: "İki böyük ölkə arasında gərginlik heç bir ölkənin maraqlarına cavab vermir. Ancaq gərginliyin azalması birinci növbədə Kremləndir. Rusiya Ukraynanı parçalamasaydı, bu gün Vaşinqton Moskva ilə gərgin münasibətlərdə olmaz və Suriyada birgə hərbi əməkdaşlığa çoxdan başlanırdı. Rusiya bu fürsəti Kırım ilhaq edərkən əldən verdi. Ancaq yenə də gec deyil. Rusiya Donbas separatçılarna dəstəkdən əl çəksə və bu bölgənin Ukraynanın tərkibində geniş muxtariyyətinə razılaşsa, bu, Rusiya ilə

Qərb arasındakı münasibətləri nisbətən yumşaldardı. Ancaq bu gün biz bunun tam tərsinin şahidi oluruq. Rusiya prezidenti Vladimir Putin Donetsk və Luqansk separatçılarının bölgədə yaşayan vətəndaşlara verdikləri "pasportlar" taniyan ferman imzalayıb. Bu o deməkdir ki, həmin "pasportlarla" bölgədə yaşayan insanlar Rusiyaya sərbəst daxil olacaqlar, yaşayış və iş yerlərində qeydiyyatla alınacaqlar, yeni bütün sənədləri tanınacaq. Böyük ehtimalla Moskvanın sonrakı addımı "Luqansk və Donetsk respublikalarını" tanıması olacaq. Başqa sözlə, Kreml Abxaziya və Cənubi Osetiya ssenarisini Ukraynada təkrarlayacaq. Moskvanın növbəti addımı kimi isə "Luqansk və Donetsk respub-

likaları" ilə hərbi əməkdaşlıq sazişi imzalamaq və orada hərbi birlikləri yerləşdirmək olacaq. Bu gedişat Moskva ilə Vaşinqton arasındakı münasibətlərə yaxşı heç nə vəd etmir".

E.Şahinoğlu Rusiya-Amerika arasındakı mövcud münasibətlərin Azərbaycanın maraqlarına cavab vermədiyini də qeyd etdi: "Azərbaycan Rusiya ilə ABŞ arasındakı gərginlikdə maraqlı deyil. Çünki belə bir gərginlik Azərbaycanı mürəkkəb seçmə sürükləyir. Azərbaycan milli və təhlükəsizlik maraqları baxımından nə Rusiya, nə də Amerika ilə soyuq münasibətlərə malik olmalıdır. Ancaq Moskva və Vaşinqton aralarında gərginlik yaşayarkən "soyuq müharibə" illərində olduğu kimi dünyanı iki hissəyə bölməyə çalışı-

caqlar. Bu iki dövlət "ya mənimsənsən, ya da düşmənimin müttəfiqi-sən" prinsipindən çıxış edəcək. Azərbaycan isə nə Rusiya, nə də Amerika ilə düşmən olmaq istəyir".

Müəssisimiz hər iki dünya gücü arasında olan gərginliyin indiki səviyyədə qalacağını da qeyd etdi: "Son 15 ildə Rusiya ilə Amerika arasındakı münasibətləri "mehriban düşmənlər" kimi xarakterizə etmək mümkündür. Kreml Amerikanın dünyadakı hegemonluğunu qəbul etmir, Vaşinqton isə Rusiyanın "parçala və hökm sür" siyasətini qəbul etmir. Amerikanın hegemonluğu dünyadakı global problemlərin

həllini sürətləndirmədiyi kimi, Rusiyanın qonşularına vassal baxışı da bölgə və dünya üçün yaxşı heç nə vəd etmir. Rusiya Amerikanın gücünü zəiflətməyə çalışır və bu zaman özünə Çinin Hindistan və ya Braziliya kimi dövlətlərin timsalında müttəfiq axtarır. Ancaq Rusiyanın resursları bunun üçün kifayət deyil. Amerika-Rusiya münasibətlərinin normallaşması və inkişafı üçün Rusiya normal və demokratik dövlətə çevrilməlidir, ətrafındakı separatçılara dəstəkdən əl çəkməli və qonşularına vassal kimi deyil, bərabər hüquqlu tərəfdəş kimi baxmalıdır. Bu baş verməyə qədər isə Rusiya ilə Amerika arasında münasibətlər indiki səviyyədə qalacaq".

□ **Cavanşir ABBASLI**

"Regionda baş verə biləcək istənilən təhlükəyə qarşı hazırlıqlı olmalıyıq"

Siyasi şərhçi ABŞ-İran qarşıdurması barədə: "İranda hər an vəziyyət qarışa bilər; nəzərə almaq lazımdır ki, İranda, öz tarixi vətənlərində 35 milyon Azərbaycan türkü yaşayır və onlar bu dövlətin əsas sahibləridir"

"İranda proseslərin demokratik yolla inkişafı indiki şəraitdə bir o qədər də inandırıcı görünmür. Amma istisna da deyil. Əgər İrana qarşı xarici təzyiqlər artarsa, sanksiyalar İranın tamamilə izolyasiya edilməsində genişlənsə, ola bilsin ki, ölkə daxilində hansısa ciddi proseslər baş versin".

Politoloq Elçin Mirzəbəyli bu fikirləri "Yeni Müsavat"a İranda son günlər keçirilən etiraz aksiyalarını, ölkənin demokratikləşməsi istiqamətində gözləntiləri şərh edərkən bildirdi. Qeyd edək ki, İranın Ahvaz bölgəsində Ruhani hökumətinə etiraz edən vətəndaşlar "istefa" şüarı ilə aksiya keçirir. Bir neçə gündür başlayan etiraz aksiyalarına "Ahvaz İnqilabı" adı verilməyə başlanılıb. Elektrik və su kəsintisi səbəbi ilə başlayan etirazlara müdaxilə olunmasının ardınca siyasi şüarlar səslənib. Aksiyanın keçirildiyi bölgədə işçilər də tətillər elan edib. Azərbaycanın bölgələrində də son zamanlar aktivlik müşahidə olunmağa başlayıb. Hesab olunur ki, ABŞ və İsrailin İrana qarşı təhdidlərini artırdığı dövrdə bu gəlişmələr təsadüfi deyil. Yeri gəlmişkən, əgər Obama administra-

siyası dövründə İsrailin İranda bağlı sət ritorikasına ABŞ-dan təmkinli reaksiya var idisə, artıq Donald Trampın siyasəti Təl-Əvivin anti-İran mövqeyindən ciddi şəkildə fərqlənir. E.Mirzəbəylinin fikrincə, ABŞ-la İsrailin İran məsələsində ortaq mövqə nümayiş etdirməsi hər iki ölkənin strateji hədəfləri ilə bağlı olan məsələdir: "Donald Trampın İrana qarşı sət mövqə tutmasının səbəblərindən biri də budur. Digər səbəb isə Trampın Barak Obamadan miras qalan, yaxud demokrat prezidentin hakimiyyəti zamanı atılan bütün addımlara, yumşaq desək, spektik yanaşmasıdır. Bu amil özünü daxili siyasətdə də büruzə verir. Bildiyiniz kimi, Obamanın hakimiyyəti dövründə İsrail-ABŞ münasibətləri bir o qədər də ürəkcaqan deyildi. Tramp bu məsələdə də Obamadan fərqlən-

mək və yəhudi dövləti ilə ABŞ-ın ənənəvi müttəfiqliyini davam etdirmək və gücləndirmək istəyir. Başqa bir amil isə imperiyalara, xüsusilə də çoxmillətli böyük dövlətlərə xas olan xüsusiyətlə bağlıdır. ABŞ kimi dövlətlər xarici düşmən olmadan inkişaf edə, cəmiyyətin həmrəyliyine nail ola bilmirlər. Onlara mütləq böyük hədəflər və böyük düşmənlər lazımdır.

Tramp dövründə isə bu missiyanın gücünü artırmaq lazımdır. Trampın siyasəti İranda hər an vəziyyət qarışa bilər; nəzərə almaq lazımdır ki, İranda, öz tarixi vətənlərində 35 milyon Azərbaycan türkü yaşayır və onlar bu dövlətin əsas sahibləridir"

ğu qənaətinə gəlmək olar. Diqqət yetirin, İranda nüvə sahəsində razılaşma o zaman əldə olundu ki, ABŞ-Rusiya münasibətləri dalana dirəndi. İndi isə İrana qarşı sət ritorika işə düşüb və Rusiya ilə münasibətlərin tənzimlənməsinə cəhd göstərilir. Amma göründüyü kimi, bu, o qədər də asan məsələ deyil. ABŞ-ın mövcud siyasi sistemi Trampın Rusiya ilə bağlı hədəflərini dəstəkləmir və bunu Birləşmiş Ştatlar üçün təhlükə hesab edir. Rusiya məsələsində ABŞ prezidentinə qarşı sət bir basqı var və basqı qarşısında Trampın daha ehtiyatlı davranmasına ehtiyac duyulur. Əks təqdirdə, ABŞ prezidentinin əl-qolunu bağlaya biləcək ən müxtəlif addımların atıla biləcəyini də göz önünə almaq olar. Bu baxımdan, vəziyyət olduqca qarışıqdır və proqnozlaşdırılması mümkün deyil".

Siyasi təhlilçi hesab edir ki, hər şey Birləşmiş Ştatlarda cərəyan edəcək proseslərdən və Tramp administrasiyasının gələcək taleyindən asılıdır. İrana qarşı hərbi əməliyyatlar, yaxud demokratikləşmə ilə bağlı projelərin işə salınması halında ölkəmizi nə gözlədiyinə gəldikdə, E.Mirzəbəyli dedi ki, Azərbaycan ərazi-

sindən İrana qarşı istifadə edilməyəcəyini bəyan edib: "Bu yanaşma ölkənin milli maraqlarından qaynaqlandığı üçün dəyişməyəcək. Regionda baş verən istənilən hadisə neinki bölgə dövlətlərinə, hətta daha geniş coğrafiyaya təsir göstərə bilər. Nəzərə almaq lazımdır ki, İranda, öz tarixi vətənlərində 35 milyon Azərbaycan türkü yaşayır və onlar bu dövlətin əsas sahibləridir. Bu ölkədə demokratik proseslərin dinc yolla, kənar müdaxilə olmadan inkişafı hər bir azərbaycanlının arzusudur. Bu baxımdan hesab edirəm ki, sağlam düşüncəsi olan heç bir insan günahsız insanları qətlə yetirilməsini, vətəndaş müharibəsini, xaosu dəstəkləyə bilməz. Amma İranın mövcud teokratik rejiminin də müasir dövrün çağırışları qarşısında Trampın müdaxilə etməsi deyilənm. Bu, İranda baş verən proseslərdə də özünü büruzə verməkdədir. Lakin bu prosesin məxmeri yolla qısa bir zamanda həyata keçəcəyi də inandırıcı deyil. Ümumiyyətlə, İran çox mürəkkəb ölkədir və bu ölkədə hər an hər şey baş verə, vəziyyət qarışa bilər. 1979-cu ildə İranda Pəhləvi sülaləsinin əleyhinə iğtişaşlar başlayanda heç kim proseslərin din xadimlərinin hakimiyyətə gəlişi ilə başa çatacağını gözləmədi. Bu səbəbdən düşünürəm ki, hadisələri diqqətlə izləməli və regionda baş verə biləcək istənilən təhlükəyə qarşı hazırlıqlı olmalıyıq".

□ **Cauid TURAN**

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Qarabağ

Fevralın 20-də Dağlıq Qarabağdakı separatçı rejim işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərində "konstitusiyaya dəyişiklikləri" adı altında "referendum" keçirdi. Azərbaycanın ilk gündən saxta adlandırmasına, beynəlxalq birliyə xitabən erməni işğalçılarının bu qanunsuz addımını dayandırmağa yönəlik çağırış etməsinə, üstəlik, Avropa təsisatları, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri, İran, Türkiyə və digər aparıcı dövlətlərin nəticələrinə tanınmayacağı barədə bəyanatına baxmayaraq, işğalçı növbəti qanunsuzluğa getdi.

Dağlıq Qarabağdakı oyuncaq qurumun "mərkəzi seçki komissiyası"nın mətbuat katibi Srbui Arzumanyan iddia edib ki, "konstitusiyaya referendumu"nda 102 min 757 nəfər iştirak hüququ qazanıb ki, bu da 2015-ci il "parlament seçkiləri" ilə müqayisədə 711 nəfər çoxdur. Əslində bu rəqəmlərin özü də saxtadır. Ermənilər özləri də çox yaxşı bilirlər ki, işğal onlara yalnız fəlakətlər gətirib və hazırda işğal altındakı ərazilərdə nəinki bu sayda "seçici", heç hərbiçilər qarışıq əhali də yaşamır.

"Ermənistan və Azərbaycan arasında Sülh Platforması"nı imzalamış erməni fəali Serqey Culakyan da Azərbaycan telekanalı CBC-yə geniş müsahibəsində erməni xalqının başına gələn fəlakətləri etiraf edib, üstəlik, saxta "referendum" a qarşı çıxıb. "Müharibəyə qədər Qarabağ çiçəklənirdi, amma indi orada həтта əhali yoxdur, 50-60 min nəfər ancaq qalıb, hər tərəf xarabalıqdır, camaat yoxsulluq içərisində yaşayır. Müharibə, "müstəqillik" - bütün bunlar heç kəsə lazım deyil. İnsanlar, sadəcə, normal yaşamaq istəyirlər - əvvəllər olduğu kimi. Amma öz təhlükəsizlikləri üçün qorxduqlarından bunu açıq demirlər. Bu, yalnız Qarabağa yox, həm də Ermənistanı aiddir" - S.Culakyan deyib.

Bu, erməni əhalinin nə qədər miskin duruma üz-üzə qaldığını göstərir. Təsədüfi deyil ki, Bakıda yaşamaq istəyən ermənilərin sırasına Xankəndindən da qoşulmaq istəyən fəallar var və onların birini artıq Ermənistan təhlükəsizlik xidməti həbs edib. Belə bir şəraitdə Qarabağda normal insan kimi yaşamaq arzusunda olan ermənilər üçün "referendum şousu" şübhəli ki, mənasız bir məsələdir və bu şou, sadəcə, Ermənistanın və işğaldakı ərazilərimizin sərvətlərini talayan cani hakimiyyətlərə, onların dəstəçilərinə lazımdır.

Erməni mediası iddia edir ki, separatçı qurumun rəhbəri Bakı Saakyan saxta "referendum" u izləmək üçün gələn "xarici müşahidəçiləri" qəbul edib. Hətta bu sırada Azərbaycanın daimi müttəfiqi, Ermənistanı müstəqil dövlət kimi tanımayan Pakistanın da adı çəkilir. Xəbər də guya B.Saakyanın "Pakistan nümayəndə heyətini" çexiyalı "müşahidəçilər"lə birgə qəbul etdiyi göstərilir (moderator.az).

Dərc edilən fotolardan da bəlli olur ki, qondarma rejim başçısının qəbulunda pakistanlı olduğu güman ediləcək şəxslər görünür. Qanunsuz tədbirə guya 30-dan çox ölkədən 104 nümayəndə və 80-dən çox jur-

nalist gəldiyini bildiren erməni mediası həmin dövlətlər sırasına ABŞ, Böyük Britaniya, Rumıniya, Cənubi Kipr, Çexiya, Latviya, Sloveniya, Belçika, İspaniya, Lüksemburqun adlarını çəkir. Xəbərlərdə Xankəndinə tez-tez qanunsuz səfər edən Avropa Parlamentinin Lüksemburqdan olan deputatı Frank Engel və Çexiyadan olan deputat Yaromir Ştetinin də fotoları dərc edilib.

Hələlik adları çəkilən ölkələrin rəsmi münasibəti yoxdur, ancaq yəqin ki, olacaq. Hər halda, rəsmi Bakı erməni təxribatının ifşası üçün addım atacaq. Ermənilər iddia edir ki, 1991-ci ildəki "referendum"dan fərqli olaraq, budəfəki "referendum" a beynəlxalq diqqət "böyük" olub. Hətta referendumu 80 jurnalistin izlədiyini də iddia ediblər. Qarabağdakı separatçı rejimin "parlament sədri" Aşot Qulyan beynəlxalq birliyin bu "referendum" un nəticələrini tanımadığı barədə Azərbaycanın mövqeyinə də cavab verməyə cəhd göstərib. İddia edib ki, bu məsələ qonşu dövlətlərin işidir. "Tezliklə onlar psixoloji kompleksdən xilas olacaqlar" - Qulyan cəfəng fikirlərinə əlavə edib. Hansı ki, yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, beynəlxalq aləm, o cümlədən Rusiya bu "referendum" u tanımadığını bəyan edib. Hətta İran Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü Bəhram Qasimi bir daha Tehrannın mövqeyini açıqlayaraq "Dağlıq Qarabağda referendum keçirilməsi yersiz və bəyənilməz bir işdir" deyib.

Xatırladaq ki, Dağlıq Qarabağın 25 illik işğal tarixində separatçı respublikada 2 referendum, 5 prezident, 6 parlament və bələdiyyə "seçkiləri" keçirilib, ancaq onların nəticələri sadəcə kağız üzərində qalıb. Bununla belə, ermənilər dünyanın rəyini öz xeyrinə dəyişmək istiqamətində növbəti şouları davam etdirirlər.

Politoloq Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, əslində həm Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi, həm də Müdafiə Nazirliyi "referendum" gününə xüsusi hazırlaşmalı idilər: "Hərəsinin öz missiyası olmalı idi bu "referendumla" bağlı. Separatçıların yaydıqları xəbərə görə, Dağlıq Qarabağdakı "referendumu" Rusiyadan, Bolqarıstandan, Boliviyanı, Almaniyadan, hətta Avropa Parlamentindən 100-ə yaxın müşahidəçi izləyib. Əlbəttə, istisna etməmiş ki, rəqəm şişirdilib. Ancaq əgər bu ölkələrdən həqiqətən kimlərsə bu "referendumu" müşahidəçi qismində iştirak edəblərsə, onların adları və statusları müəyyənləşdirilib, adı keçən hər bir ölkəyə

"Referendum" oyunu - Sərkisyan

Özünü xilas üçün separatçıları qurban verir

Qarabağdakı oyuncaq qurumun növbəti şousu uğursuzluğa düşər oldu; beynəlxalq birliyin tanımadığı "nəticələr" işğalçıya fəlakət vəd edir; **Qafar Çaxmaqlı:** "Erməni müxalifətçilərindən biri haqlı olaraq deyir ki, Ermənistan rəhbərliyi Azərbaycanı açıq provokasiyaya çəkib aprel döyüşlərinə bənzər bir savaşı olmasını arzulayır..."

Qafar Çaxmaqlı

nota göndərilməlidir. Bu Aleksandr Lapşinin Azərbaycana ekstradisiyası qədər prinsipial məsələdir".

Beynəlxalq birliyin ikili yanaşması, işğalçı və separatçılara güzəştli münasibəti də etiraz doğurur. Məsələ ilə bağlı Milli Məclisin deputatı Elman Məmmədov modern.az-a deyib ki, bu qanunsuzluqla bağlı Azərbaycan bir neçə beynəlxalq quruma müraciət edib: "Bu qurumlar onların özbaşınalıqlarının qarşısını almalıdır. Amma təəssüflər olsun ki, bu qurumlar müşahidəçi mövqeyindədirlər. Eyni zamanda onlara himayədarlıq edirlər. Həmçinin bir sıra ölkələr də bunlara arxa-dayaq dururlar. Buna misal olaraq, ABŞ-ı göstərmək olar. Bu həmin ABŞ-dır ki, 1992-ci il fevralın 26-da ermənilər Azərbaycana qarşı soyqırım törətdi, onlar isə Azərbaycana qarşı 907-ci düzəlişi etdi. Yəni sanksiyalar tətbiq etdi. Həmin ABŞ-dır ki, 1992-ci ildən bu yana qondarma rejimə maliyyə yardımı ayırır. Bu da o de-

məkdir ki, bu gün dünyada işğalçı, soyqırım törədən hərbi canilər, cinayətkarlar qorunur və himayə olunurlar".

"Qondarma Respublikanın da qondarma referendumu olar". Bunu sherga.az-a separatçıların Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində bu gün keçirdiyi "referendum" a münasibət bildirərken Şuşa Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı, Dağlıq Qarabağ Bölgəsinin Azərbaycanlı İcması İctimai Birliyinin sədri Bayram Səfərov bildirib. **Onun sözlərinə görə, bütün təşkilatlar - ATƏT, Avropa İttifaqı və digər təşkilatlar həmin "referendumu" tanımayacaqlarını bəyan ediblər:** "Əlbəttə, bu qondarma, saxta referendumu pisləyirəm və bu, ermənilərin növbəti təxribatlarından biridir. Bu, güncü Ermənistan hakimiyyəti vaxt qazanmaq istəyir. Bu, oradakı bədbəxt, kasıb və ac erməninin aldatmaqdır".

B.Səfərov onu da diqqətə çatdırıb ki, aprel döyüşü ərafında Ermənistan bizə yalvarır: "Yalvarırdılar ki, gəlin, danı-

şıqlar masasına keçək. Atəşkəs dayansın. Amma indi növbəti dəfə təxribat törətməkdə davam edirlər. Cənab prezident ən yüksək tribunalardan həmişə bəyan edib ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü təmin olunmalıdır. Biz bir qarış torpağımızı belə kimsə güzəşt edəsi deyilik. Və heç bir halda Dağlıq Qarabağ ərazisində ikinci bir Ermənistan Respublikası qurula bilməz. Mən doğma torpaqlarıma qayıtmaq istəyirəm. Əminəm ki, qayıdacam da".

Ermənşünas alim Qafar Çaxmaqlı isə "Yeni Müsavat" a bildirdi ki, yaxın aylarda Ermənistanla gərgin siyasi qarşıdurmaların olacağını erməni politoloqların özləri də söyləməkdədirlər: "Bu, iç savaşa qədər gedib çıxa bilər. Bunu prezident Serj Sərkisyan və onun keçmiş müttəfiqləri arasında gedən "söz duel"lərindən görmək mümkündür. Parlament seçkilərinin bu ilin aprel ayına salınması da Ermənistanla bəzi qüvvələri narahat etmiş və hətta onun başqa bir vaxta keçirilməsi uzun müddət müzakirə mövzusu olmuşdu. Hətta onu təxirə salınması təklifləri olmuşdu. Ermənilər istisna etmərlər ki, həmin günlərdə də 2016-cı il aprel döyüşlərinin birilliyində Azərbaycan dinc durmayacaq və hətta bu, Ermənistanla Azərbaycan arasında yeni qanlı savaşa da gətirib çıxaracaq. Bəzən savaşa mövcud rejimlərin tək çıxış yolları olur. Ermənistanla bütün rıçaqlarını itirən Sərkisyan üçün müharibə bəlkə də yaxşı fürsət ola bilər. Hər halda, Er-

mənistanın bu cinayətkar rejimi qorxu içində seçkilərə gətirir. Serj Sərkisyanın son vaxtlarda verdiyi bəyanatlarda həmin qorxunun işartıları var. İki gündən bir onun komandası tərəfindən belə bir təbliğat aparılır ki, Azərbaycan hücum etməyə hazırlaşır. Onun özü də yeri düşdü-düşmədi Azərbaycanla bağlı, Qarabağla bağlı ATƏT-in apardığı danışıqlar prosesinə uyğun olmayan bəyanatlar verir".

Q.Çaxmaqlı qeyd etdi ki, S.Sərkisyanın Dağlıq Qarabağ son gedişindən sonra birdə-birə burada təxribatçı "referendum" məsələsi ortaya atılıb: "Ermənistanın özündə belə bu oyunun nə demək olduğunu doğru-dürüst izah edən yoxdur. Azərbaycana qarşı həmişə sərt açıqlamaları ilə bilinən Ermənistan Milli Məclisinin sədr müavini Şavarş Koçaryan belə bu referendumun an-

lamsız bir tədbir olduğunu dilə gətirir. Deyir ki, Dağlıq Qarabağda o zaman, yəni 1992-ci ildə "referendum" keçirilib, "müstəqillik" elan olunub. İndi bunun nə mənası? Məgər ermənilər bilirlərmi ki, Azərbaycanda keçiriləcək istənilən referendum yalnız Azərbaycan Respublikasının milli qanunvericiliyi çərçivəsində baş tutmalıdır? Çox gözəl bilirlər. Hələ "referendum" keçirilməmiş beynəlxalq təşkilatlar və bir çox ölkələr onun nəticələrini tanımayacaqlarını bildiriblər. Erməni müxalifətçilərindən biri haqlı olaraq deyir ki, erməni rəhbərliyi açıq şəkildə Azərbaycanı provokasiyaya çəkmək istəyir və aprel döyüşlərinə bənzər bir savaşı olmasını arzulayır. Buna Sərkisyanın düşdüyü ağır vəziyyətdən çıxması üçün bir vasitə kimi baxılır".

Ekspertimizin də dediyindən belə aydın olur ki, işğalçı ölkənin başçısı öz hakimiyyətini qorumaq üçün nəinki Qarabağdakı, hətta Ermənistanla bütün əhalinin məhvini hazırdır. Hər halda, S.Sərkisyan aprel dərindən sonra Azərbaycanın bu cür təxribatçı hərəkətlərə silahlı cavab verəcəyini də yaxşı anlayır. Azərbaycanın isə dünya miqyasında dəstək aldığı, "referendum" oyununun tanımadığı şəraitdə işğalçılara və separatçılara qarşı hərbi əməliyyatlara başlaması tamamilə beynəlxalq qanunlara uyğundur. Ancaq bütün bunlara baxmayaraq, S.Sərkisyan Qarabağ separatçıları irəli verib "müstəqillik" oyunu oynatmaqdadır - hansı ki, Dağlıq Qarabağın "müstəqilliyini" heç S.Sərkisyan özü də tanımağa cürət etmir...

Avropa İttifaqı və Azərbaycan arasında tərəfdaşlıq haqqında saziş hazırlanması üzrə danışıqlar gedir. Avropa İttifaqı ölkələrinin xarici işlər nazirləri Azərbaycanla daha yaxın əlaqələr barədə yeni "hərtərəfli saziş" hazırlanmasına qərar veriblər.

Ötən il noyabrın 14-də Brüsselə keçirilən toplantıda məsələ ilə bağlı danışıqlar aparmaq üçün Avropa Komissiyası və birliyin xarici siyasət məsələləri üzrə rəsmisi Federika Moqerəniyə mandat verilib. Hazırlanacaq sazişin ticarət-iqtisadi məsələlərdən başlamış insan hüquqları və demokratik prinsiplərə əməl olunması məsələlərini əhatə edəcəyi ehtimal edilir. Hazırda Avropa İttifaqı və Azərbaycan arasında münasibətlər 20 il öncə imzalanmış və 17 il öncə qüvvəyə minmiş tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında saziş çərçivəsində tənzimlənir. Yeni saziş tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında sazişi əvəzləyəcək.

Danışıqların başlanmasını siyasi ekspertlər Azərbaycan-Avropa İttifaqı münasibətlərinin yeni mərhələyə qədəm qoyması kimi şərh edirlər. Ekspertlərin fikrincə, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin son dövrlərdəki xarici siyasətində Avropa İttifaqı ilə ölkəmiz arasında inteqrasiyanın daha da sürətlənməsi əsas prioritetlərdən biridir. Bu yaxınlarda prezidentin Brüsselə səfəri də bunun təsdiqidir. Azərbaycan Gürcüstandan fərqli olaraq Avropa ilə assosiativ saziş imzalamasa da, strateji tərəfdaşlıq sazişinin imzalanmasında maraqlıdır. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin Brüssel səfəri və bu

Aİ ilə saziş Azərbaycanda demokratiyanın inkişafına necə təsir edəcək?

Razi Nurullayev: "İqtidar Avropa İttifaqı ilə danışıqlarda güzəştlər etməli olacaq"

səfərdə keçirdiyi görüşlər onun Avropa İttifaqı ilə tərəfdaşlıq sazişinin imzalanmasında və bu prosesin sürətlənməsi niyyətində olduğunu sübut etdi. Ancaq bu sazişin imzalanması ilə bağlı tərəflər arasında müəyyən şərtlər var və o, şərtlər tərəflər arasında razılaşdırılmalıdır.

Şərtlərə gəlincə, qeyd olunur ki, bu şərtlər əsasən ölkəmizin Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzvlüyü, siyasi, iqtisadi islahatların həyata keçirilməsidir. Bu şərtlər arasında təbii ki, adı mübahisəli siyasi məhsus siyahısında olan məhkumların da azad olunması var.

Novruz bayramında növbəti əfv fərmanının gözlənilməli diqqət çəkən ekspertlərin fikrincə, Avropa İttifaqı ilə danışıqların başlanması budəfəki əfv fərmanına mübahisəli siyasi məhsus siyahısında olan şəxslərin adının daxil edilməsinə müəyyən təsir göstərə bilər. Həmin məhsusların buraxılması və siyasi islahatlara başlanılması Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında nəzərdə tutulan sazişin imzalanması prosesini sürətləndirə bilər.

Yeni AXCP-nin sədri Razi Nurullayev də hesab edir ki, Avropa İttifaqı və Azərbaycan arasında tərəfdaşlıq haqqında saziş hazırlanması üzrə sazişin imzalanması Azərbaycanda

demokratiya və insan haqları məsələsinə də müsbət təsirini göstərəcək.

Avropa İttifaqının Azərbaycanla daha yaxın əlaqələr qurması barədə qərarı və 1996-cı ildə qəbul edilmiş əməkdaşlıq barədə sazişin əvəzlənməsi çox müterəqqi və demokratiyaya da müsbət təsir göstərəcək addımdır: "İki ilə yaxındır ki, Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında ciddi məsləhətləşmələr aparılmırdı və bu illər ərzində vəziyyət heç də yaxşılaşmağa doğru getməyib. Avropa İttifaqı ilə məsləhətləşmələr aparılmırdı müddətdə ölkədə demokratiya

sahəsində vəziyyət mənfəqi doğru inkişaf etdi. Danışıqların başlanmasının demokratiyaya da müsbət təsir göstərəcəyini söyləmək olar. İndi deyirdim ki, hər iki tərəf daha sağlam və iddiasız düşünməyə başlayıb. Avropa İttifaqı Azərbaycan iqtidarının iradəsini sındırıb özü istədiyi formatda əməkdaşlıq qəbul edə bilmədi. Azərbaycan da bu birliklə münasibətləri korlamaqla özünü vacib sərmayə və iqtisadi imkanlardan məhrum etdi. Nəhayət, danışıqların başlanması hərtərəfli xeyrimizədir və təbii ki, demokratik inkişaf üçün də müəyyən stimullar yaradacaq. İqtidar Avropa İttifaqı ilə danışıqlarda güzəştlər etməli olacaq. Çünki hazırkı ağır sosial durumda Azərbaycanın Avropa İttifaqı ölkələrinin sərmayəsinə, köməyinə və banklarının dəstəyinə ehtiyacı var. Avropa İttifaqı ilə danışıqlara həm demokratik, həm siyasi, həm də iqtisadi baxımdan imkan kimi baxmaq lazımdır. Saziş konkret olaraq Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasındakı münasibətləri tənzimləyəcək".

□ Etibar SEYİDAĞA

Rus məmur ABŞ-a meydan oxudu: blef, yoxsa?

Hərbi ekspert: "Rusiyanın Qərb və NATO texnologiyaları səviyyəsinə çatmasına hələ xeyli vaxt lazımdır"

ABŞ Dəniz Piyadaları Korpusunun generalı, Birləşmiş Qərargah Rəisləri Komitəsinin sədri Co Danford və Rusiya Silahlı Qüvvələri Baş Qərargah rəisi, ordu generalı Valeriy Gerasimovun 16 fevraldakı Bakı görüşündən sonra Vaşinqton və Moskva arasındakı gərginliklərin nisbətən səngiyəcəyi gözlənilsə də, bu, baş vermədi. Rusiya baş nazirinin birinci müavini Dmitri Roqozinin son açıqlamaları da təsdiqləyir ki, dünyanın iki güc mərkəzi hələlik anlaşmaya hazır deyil.

"Hazırda Rusiya tərəfindən hazırlanan yeni qitələrarası ballistik raketlər ABŞ-ın istənilən raket əleyhinə müdafiə sistemini yarmaq iqtidarındadır", - deyir Dmitri Roqozin "Rossiya 1" telekanalına bildirib (report.az). Nazir müavininin sözlərinə görə, Rusiyanın nüvəsaxlama qüvvələri müxtəlif raketlərdən, o cümlədən "köhnə sovet klassik raketləri"ndən olan və Qərbdə "Şeytan" adlandırılan "Voyevoda"dan ibarətdir. Lakin artıq yeni raketlər hazırlanır. "Onlardan ("Voyevoda" raketlərindən - qeyd. TASS) çox qor-

xurlar, onlar çox etibarlıdır, onların müddəti yeni silahlar istehsal olunana qədər uzadılab. Yenisi üzərində iş plan üzrə gedir", - deyir o bildirib. "Bu silah da tezliklə ordumuzun ixtiyarında olacaq. Bu silah ABŞ-ın bugünkü, sabahkı və birisigünkü raket əleyhinə müdafiə sistemini yarmaq iqtidarındadır. O bu gün bizim üçün təxribatdan başqa ciddi hərbi təhlükə kəsb etmir", - deyir Roqozin əlavə edib.

ABŞ silah arsenalının Rusiyanı xeyli qabaqladığı barədə vaxtaşırı ekspert açıqlamaları olur. Bu mənada Roqozinin iddi-

ası suallar doğurur. Düzdür, ABŞ-da da vaxtaşırı Rusiya əleyhinə çıxışlar olur. Elə bugünlərdə Rusiyaya qarşı təzyiqlərin artırılmasına yönəlmiş mövqelər açıqlandı. Görünən budur ki, Kreml Tramp administrasiyasından gözlədiyini ala bilmədiyinə, münasibətləri normallaşdırma bilmədiyi üçün əks-hücum keçib. Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov da bu arada bildirib ki, ABŞ xüsusi xidmət orqanları ölkəsinin Vaşinqtondakı səfəri Sergey Kislyakı dinləyir (virtu-alaz.org). "Bir neçə həftə Trampın milli təhlükəsizlik üzrə məsləhətçisi olmuş general Flinn ətrafında yaranan qalmaqal zamanı Amerika xüsusi xidmət orqanları jurnalistlərə anonim olsa da, tamamilə rəsmi bildirdilər ki, onların dediyi kimi, bizim səfir Kislyakın kommunikasiyaları dinlənir. Onun Moskvaya etdiyi məruzələr də daxil olmaqla, Vaşinqtonda öz vəzifələrini yerinə yetirənlər etdiyi və s.", - deyir o, mətbuat konfransında vurğulayıb.

Hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov "Yeni Müsavat" a situatsiyayı şərh

edərkən bildirdi ki, son vaxtlar Rusiya-ABŞ münasibətlərində bir sıra diqqətə cəlb edən məqamlar olsa da, əslində bu iki super dövlət "çox mehriban düşmənlər"dir: "Zahirən bəzi istə münasibətlər, istəti hərəkətlər müşahidə olunsa da, onlar ötən əsrin ortalarından demək olar ki, əzəli və bənşərsiz rəqiblərdir. Xüsusən də bu ölkələrin bir-biri ilə silah yarışması dünyanın daim diqqət mərkəzindədir. İndi də gündəmin ən maraqlı hadisələrindən biri Rusiyanın hazırladığı yeni qitələrarası ballistik raketlər mövzusunda ki, hələ uzun müddət bu haqda danışılacaq. Ən maraqlısı isə odur ki, ruslar əminliklə bu silahların ABŞ-ın istənilən raket əleyhinə müdafiə sistemini yarmaq iqtidarında olduğunu deyirlər. Özü də bunu kimə başqası deyil, Rusiya baş nazirinin birinci müavini, hərbi-sənaye kompleksinə cavabdehlik daşıyan Dmitri Roqozin deyib. Şəxsən mən rusların bəh-bəhlə təriflədikləri yeni silahların etibarlılığına tam inanmıram".

Hərbi ekspert Rusiyanın son vaxtlar Hərbi Kosmik Qoşunlar vasitəsilə yerinə yetirdiyi bəzi atışları xatırladı: "Ardıcıl uğursuzluq və qeyri-stabil nəticələr əldə olunub. Ona görə də Roqozinin haqqında danışdığı silah yeni silah sayılsa da, əslində onun praktiki istifadəsi hələ ciddi sual altındadır. Və ruslar bir qədər eynoforiyaya uyurlar ki, guya onların yeni raketləri hər şeyə qadirdir. Diqqət yetirək görürük ki, Rusiya

rəsmisi "bu silah ABŞ-ın bugünkü, sabahkı və birisigünkü raket əleyhinə müdafiə sistemini yarmaq iqtidarındadır" sözlərini dilə gətirir. Əlbəttə ki, bu, rusların çoxdankı arzularından biridir. Amma onların Qərb və NATO texnologiyalarının

səviyyəsinə çatmasına hələ xeyli vaxt lazım olacaq. Ona görə də mən yeni raketlərin ABŞ kimi bir dünya nəhənginin raket əleyhinə müdafiə sistemini yara biləcəyini düşünürəm. Bu, sadəcə, blefidir".

□ Cavid TURAN

Rusiyalılar ölkədə iqtisadi vəziyyətin daha da pisləşəcəyini gözləyirlər

Rusiyada sənaye istehsalı, əmək haqlarının artması və rublun möhkəmlənməsinə baxmayaraq, rusiyalılar ölkədə iqtisadi vəziyyətin pisləşəcəyini gözləyirlər.

"Report" "Forexpf.ru" saytına istinadən xəbər verir ki, bu barədə Rusiyanın məşhur "Levada-sent" araşdırma şirkətinin yanvar ayı sorğusunun nəticələrində məlumat verilib. Sorğuya görə, rusiyalıların 78%-i ölkənin iqtisadi böhrana doğru irəlilədiyini bildirdilər.

Qeyd edək ki, şirkətin 2016-cı ilin sentyabr sorğusunda bu göstərici 74% təşkil edib. Bu bədbin əhval-ruhiyyə öz əksini makroiqtisadi göstəricilərdə tapıb. Belə ki, ötən il Rusiyada ÜDM-in 50%-dən çox hissəsini təşkil edən istehlak həcminin göstəricisində azalma qeydə alınıb.

Xatırladaq ki, fevralın 20-də Rusiyada pərakəndə satışın yanvar göstəricisinin açıqlanması gözlənilir ki, proqnozlara görə, bu, mənfəi rəqəm olacaq. Əgər belə olarsa, o zaman bu sektorda azalma ardıcıl 25-ci ay davam edəcək. Qeyd edək ki, Rusiya iqtisadiyyatında 2016-cı ildə 0,2% azalma olsa da, pərakəndə satış və əhalinin real gəlirləri 5% düşüb.

"Bank of America"-nin eksperti Vladimir Osakovskinin sözlərinə görə, pərakəndə satışda azalma pensiya və sosial transferlərin real dəyərinin düşməsi ilə əlaqədardır.

Paytaxt ərazisində yerləşən ot mağazalarında, bazarlarda mal və qoyun ətinin qiyməti bahalaşdı. Hər il adətən Novruz bayramına bir həftə qalmış müşahidə olunan bahalaşma bu il bir ay tez başlayıb. Paytaxtda ot kəsimi ilə məşğul olan bir çox yerlərdə müşahidə etdik ki, hazırda quzu və mal ətinin 1 kiloqramının qiyməti 11-12 manat arasında dəyişir.

Sümüksüz mal ətinin 1 kiloqramının qiyməti isə 13-14 manatdır. Lakin bazarlarda qiymətlər bir qədər aşağıdır. Məsələn, 8-ci kilometr bazarında inək ətinin bir kiloqramı 8 manat, quzu ətinin kiloqramı 11 manat, qoyun ətinin kiloqramının qiyməti isə 8-10 manatdır.

Satıcılar "Yeni Müsavat"a bildirdilər ki, getdikcə ot məhsulu tükənir və bahalaşma da bununla əlaqədardır: "Bazarlarda Ağdam, Sabirabad və digər yerlərdən gətirilən yerli heyvanların əti satılır. Lakin bir məsələ var ki, artıq əvvəlki kimi heyvan tapmaq olmur. Say çox azdır. Biz də mal gətirəndə çətinlik çəkirik. Bir problem odur ki, artıq rayonlarda örüş yerlərini kortəbii şəkildə əkin sahəsi kimi istifadə edirlər. Heyvandarlıq təsərrüfatlarını dağıdıblar. İkincisi, camaat da daha əvvəlki kimi heyvan saxlamır. Bu da yemin bahalaşması ilə əlaqədardır. Ona görə də bazarlara çıxarılan ot də azalır və qiymət bahalaşması baş verir".

Ekspertlər bildirirlər ki, qarşın gələn mart ayında tələbatın artması və digər iqtisadi faktorlarla əlaqədar olaraq, ətin qiyməti daha da arta bilər.

İqtisadçı ekspert Vüqar Bayramov "Yeni Müsavat"a bildirir ki, ölkədə ətin qiymətinin

artmasının əsas səbəbi topdansatış yerlərindəki bahalaşma ilə bağlıdır: "Topdansatış yerlərində qiymət artımı müşahidə olunur ki, bu da pərakəndə qiymətlərin artmasına gətirib çıxarır. Bütün bunların isə səbəbi odur ki, yerli ot istehsalı azalıb. Azaldığı üçün də artıq tələbi tam şəkildə ödəmək mümkün deyil. Xaricdən gətirilən ot məhsullarının da qiymətində artımlar var. Çünki gömrük dərəcələri yüksəkdir və bu faktor da pərakəndə ot satışı yerlərində qiymətlərə təsir göstərən amildir. Eyni zamanda manatın dollara nisbətində ucuzlaşması həm də heyvandarlıqda istifadə olunan yem daxil olmaqla, bir sıra xammalın qiymətinin bahalaşmasına səbəb olub. Nəticədə ətin qiymətində bahalaşma müşahidə olunur. Heyvandarlıqda qiymət artımının qarşısını almaq üçün dövlət tərəfindən əkinçilikdə olduğu kimi subsidiya mexanizmi tətbiq edilməlidir. Misal üçün, müəyyən mal-qaranı aşağı qiymətlə alıb, fermerə verilməsi praktikası var. Ancaq bu, əkinçilikdən daha çox südcülüyə təsir göstərir. Əkinçilik üçün subsidiyaların tətbiq edilməsinə ehtiyac var. Fermerlərə subsidiyalar verilməlidir ki, onlar bundan istifadə etməklə da-

Ölkədə ətin qiyməti durmadan bahalaşır

Ekspert: "Getdikcə istehsal azaldığı üçün istehlakçıların tələbinin ödənilməsində çətinlik olacaq"

ha aşağı qiymətə xammal, o cümlədən yem, ot məhsulları ala bilsinlər. Belə olarsa, onlar xərçi optimallaşdırarlar. Nəticədə isə həm məhsul istehsalatı, həm də bazarla çıxarılan məhsulun qiyməti azalar".

Ekspert bildirir ki, istehsal azaldıqca, bazarda ətin qiyməti

qiymətlərində növbəti bahalaşmaya səbəb olacaq. Lakin düşünürəm ki, satıcıların söylədiyi kimi, ətin tapılmaması, qıtlığı problemi indiki məqamda aktualdır. Ancaq etə qarşı tələbatın ödənilməsində çətinlik məsələsi, belə, aktualdır. Azərbaycan mətbəxində bəlli olduğu kimi, etə tələbat yüksəkdir. Ancaq məhz bu tələblə müqayisə etdikdə, istehsal aşağıdır. Razıyam ki, getdikcə istehsal azaldığı üçün istehlakçıların tələbinin ödənilməsində çətinlik olacaq. O baxımdan təklif edirəm ki, heyvandarlığın dəstəklənməsi ilə bağlı ayrıca mexanizm hazırlansın. Əgər bu baş verəcəksə, istehsalda artım olacaq. Nəticədə isə tələblə təklif arasında fərq xeyli dərəcədə azala bilər".

Ekspert Gürcüstandan ölkəyə et idxalının çətinləşməsi

ilə bağlı iddialara da münasibət bildirir: "Təbii ki, xaricdən gətirilən ot məhsullarının xərçi artıb. Buna isə səbəb yüksək vergi rüsumlarının olmasıdır. Bizim qiymətləndirməmizə görə, Azərbaycanda əvvəlki illərdə təxminən etə olan tələbin 20 faizi Gürcüstandan idxal olunurdu. İndi isə bu idxalda çətinliklər var. İdxalın bahalaşması da ölkədə ot məhsullarının qiymətlərinə təsir göstərib".

Ətin qiymətinin bahalaşması ilə bağlı Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin mətbuat xidmətindən isə bildirilib ki, ölkəmizdə bazar iqtisadiyyatıdır və bütün növ kənd təsərrüfatı məhsullarının qiymətləri liberallaşdırılıb. Bildirilib ki, nazirlik qiymətlərə müdaxilə etmir.

Əli RAIS

Bəşəriyyətin uçan maşın sevdası reallaşır

180-lə göydə uçmaq üçün maketlər hazır, qiymətlər hazır, qalır bircə...

90-ların sonu, 2000-ci ilin əvvəllərində dünya kinematografiyasının ən çox sevdiyi mövzu heç şübhəsiz ki, uçan maşınlar idi. İlk vaxtlar tamaşaçıları hədsiz dərəcədə təəccübləndirən bu mənzərə daha sonra adılmağa başladı. İndi isə artıq insanlar səbirsizlənməyə başlayıblar. Artıq filmlərdə görmək bəs etmir. İnsanlar reallıqda da onu görmək istəyirlər. Xüsusən də nəzərə alanda ki, son illər dünyanın bütün ölkələrində tıxac problemi özünün pik həddinə çatıb və insanların bir nöqtədən digər nöqtəyə çatması müşkülə çevrilib. Nədir son durum? Alimlər, işbazlar... nə üçün hələ də bu kəşfi insanlıq ələməyə erməyən edə bilmirlər?

Öncə son yeniliklərdən başlayaq. Dubayda keçirilən forumda sərgilənən "Uçan avtomobillər" artıq 2017-ci ilin iyul ayında istifadəyə buraxılacaq. Bu haqda Dubayın Matar şəhərinin Yol və Nəqliyyat İdarəsinin rəhbəri Əl-Tair (Al-Tayer) World Government Summit-dəki çıxışında bildirib. "Sürücüsüz daşıma nəqliyyat xərclərini il ərzində 22 milyard dirhem (6 milyard dollar) azaltmağa imkan yaradacaq. Bununla yanaşı, bu növ daşıma zərərli tullantıları və yol nəqliyyat hadisələrinin sayını da azaltmış olacaq" - deyə əmir bildirib.

Əl-Tairin sözlərinə görə, avtonom nəqliyyat vasitəsi üçün ümumi qayda-qanunlar da qəbul ediləcək. Əl-Tair onu

olan tıxac problemini dəf edə bilən maşının videosu YouTube sosial şəbəkəsində artıq yer alıb.

Hər nəqliyyat vasitəsinin xüsusi giriş açarı var. Sərnişinlər lazımı dayanacağı maşına təchiz edilmiş naviqasiya sistemində sensor displey üzərinə qeyd edib biləcəklər. İstehsalçılar bu aparatla uçuşun hamar və maksimal dərəcədə təhlükəsiz olacağını əmin edirlər.

Sözünə görə avtomobil elektrik enerjisi ilə çalışır, "qanadları" isə havada olmayanda yığılaraq onu yığcam formaya gətirir. Bununla yanaşı, avtomobillərdə sürücülər olmayacaq, onu həvəskarlar da qalxış və eniş düyməsini basaraq asanlıqla idarə edə biləcəklər. Havanın pis olduğu şəraitdə isə avtomobillərin hərəkətlərini xüsusi komanda mərkəzi nəzarətə götürəcək.

Hollandiyanın "PAL-V" şirkəti dünyada ilk dəfə "Liberty" uçan avtomobillərinin satışına başlayıb. "PAL-V Liberty" avtomobil yolunda getmək və uçmaq üçün müvafiq olaraq iki mü-

hərliklə təchiz olunub. İstehsalçılar qeyd edirlər ki, avtomobilin uçan aparata çevrilmə prosesi 5 dəqiqədən 10 dəqiqəyə qədər vaxt alır. Pərli direk avtomatik çevrilir, ancaq sürücü quyruq hissə və əsas vintin qanadlarını özünü çıxarmalıdır. Uçmaq üçün nəqliyyat vasitəsinə 200x200 metr ölçülü ərazi lazımdır.

Uçan avtomobil maksimal 3500 m yüksəklik və 180 km/saat qədər sürət yığa bilər. Tam enerji ilə yenilik 500 km-dən çox məsafə qət edə bilər. "PAL-V Liberty" yerdə hərəkətə 100 at güclü mühərriklə gəlir. Maksimal sürət 160 km/saat göstərilib, ilk yüzliyi isə model 9 saniyəyə yığır.

Komplektasiyadan asılı olaraq maşının qiyməti 399-599 min dollar təşkil edir. Avtomobillərin böyük miqyaslı istehsalı yaxın zamanlarda başlayacaq, ilk yeni maşınlar isə sifarişçilərə 2018-ci ildə çatdırılacaq.

ABŞ-in "Terrafugia" şirkəti hər kəsin idarə edə biləcəyi uçan avtomobillərin dizaynını hazırlayır.

Şirkət "TF-X" markalı maşını 2020-ci ildə satışa çıxarmağı planlaşdırır. Maşın-vertolyot-təyyarə qarışığı olan avto-

mobil ən dəbli nəqliyyat vasitələrindən biri olacaq. Karbon-fiber adlı maddədən hazırlanan uçan maşının qanadları elektriklə çalışacaq. Maşın havaya qalxdığı zaman arxasındakı qazlı motor çalışmağa başlayacaq. Hava şəraiti normal olarsa, uçan maşınla saatda 800 kilometr yol getmək mümkün olacaq. Mütəxəssislər deyir ki, bu maşınları idarə etməyi öyrənməyə 5 saat kifayətdir. TF-X markalı maşının 270 min dollara satışa çıxarılması planlaşdırılır. 2015-ci ildə hazır olması planlaşdırılan uçan maşınlar 2020-ci ildən etibarən satışa çıxarılaçaq. Uçan maşına hər kəsdən əvvəl sahib olmaq istəyənlər indidən onun pulunu ödəyə bilərlər. TF-X-dən sonra Hollandiyada "PAL-V" markalı uçan idman maşınları hazırlanacaq.

"Terrafugia" firması TF-X model uçan maşınlar üzərində testlərini hazırda müxtəlif cəhətlərdən davam etdirir. 2013-cü ildən bu yana modelini daha da təkmilləşdirən şirkət artıq təyyarələr kimi qalxma əməliyyatına ehtiyac duymadan, birbaşa şaquli yuxarı qalxma və yerə enmə əməliyya-

tını yerinə yetirə bilən modelini təqdim edib. Təhlükəsiz qalxış üçün 33 metrlik bir sahəyə ehtiyac duyan TF-X 4 nəfərə qədər sərnişin daşıya bilər. Birbaşa yuxarı qalxması üçün modelin qanadlarında hər biri 300 at gücündə olan elektrik motorlar var. Aspiratorlu turbin motoru ilə təchiz edilmiş modelin sürəti saatda 322 km olacaq. Qalxış və eniş əməliyyatlarının avtomatik yerinə yetirilməsi üçün kompüter əsaslı sistemlə işləyən TF-X hal-hazırda Massachusetts Texnologiya İnstitutunda Wright qardaşları tərəfindən süni külək tunelində hava sürünməsi, qalxış, eniş kimi müxtəlif aerodinamik parametrlər üzrə test edilir. Həmçinin, qalxış və eniş simulyasiyaları belə hazırlanıb. Bütün testlərin uğurlu keçəcəyi təqdirdə ilk dəfə kütləvi istifadəyə, yaxın 8-12 il ərzində verilməsi gözlənilir.

5,8 metrlik maşın yerdə saatda 105 km sürətlə, havada isə 500 km/saat sürətlə hərəkət edəcək.

Anons verirlər, amma qiyməti elan etmirlər

"Aeromobil" avtomobil kompaniyası uçan maşınların 2017-ci ildən kütləvi istehsalına başlayacaq. Bu barədə "Aktualne" məlumat yayıb.

3.0 litrlik mühərriklə təchiz olunan avtomobil 100 at gücünə malik olacaq. Maksimal sürət isə 160 km/saat olacağı qeyd edilir. Avtomobilin qiyməti barədə məlumat verilməyib.

Və sonda... Gördüyünüz kimi, dünyanın nəhəng firmaları bu istiqamətdə xeyli iş görüblər və gələcəkdə də davam edirlər. Və dünya da bu yeniliyin bəhrəsini görmək üçün günləri sayır.

Sevinc TELMANQIZI

Hakim oğlunun öldüyü qəzaya görə həbs edilən hakim oğlu 7 il cəza aldı

Hakim oğlunun ölümündə təqsirləndirilən şəxsin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başa çatıb.

Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Səbuhi Hüseynovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə hökm oxunub.

Məhkəmənin hökmü ilə Rəhim Kərimov 7 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Qeyd edək ki, dövlət ittihamçısı R.Kərimovun 10 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsini istəmişdi.

Hadisənin təfərrüatı ilə bağlı qeyd edək ki, avtomobil qəzası ötən ilin may ayında baş verib.

Qəza zamanı Tərtər Hərbi Məhkəməsinin hakimi Elbəy Allahverdiyevin oğlu qəzada ölüb.

Saat 03 radələrində Nəsimi rayonunun Bülbül prospektində Bakı şəhər sakini Rəhim Kərimov idarə etdiyi "Mercedes" markalı avtomobillə piyada Rəhim Allahverdiyevi vurub.

R.Allahverdiyev xəstəxanaya çatdırılırsa da,

onun həyatını xilas etmək mümkün olmayıb, mayın 12-də orada dünyasını dəyişib.

Qəzanı törədən Rəhim Kərimovun atası Kərimov Yüzasif Respublika Klinik Xəstəxanasının keçmiş baş həkimidir, əvvəllər Səhiyyə Nazirliyinin Rəyasət Heyətinin də üzvü olub.

Məlumata görə, Yüzasif Kərimov bu hadisədən sonra vəzifədən uzaqlaşdırılıb.

□ **İlkin MURADOV**

Kişilər!!! Axırmıçı şans!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə **Azərbaycanda**, nə də **xaricdə heç kim kömək edə bilməyibse**, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini **d-r Vaiz Səmədov** apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtıdan tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə düyünlərin əmələ gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızılı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün düyünlə birdən əyilməsi (Peyroni xəstəliyi)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalıqlar və ağrılar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar
- * Yuxuda ikən və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalması
- * Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)

Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com doktor Vaiz Səmədov.

Xaçmaz sakini mübahisə etdiyi kəndlisini öldürdü

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində Xaçmaz rayonunda qətl törətməkdə təqsirləndirilən Gündüz Məhərrəmovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başlayıb.

Musavat.com xəbər verir ki, hakim Fikrət Qəribovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə təqsirləndirilən şəxsin anket məlumatları dəqiqləşdirilib.

Məhkəmə baxışı martın 2-nə təyin edilib. Qətl hadisəsi Xaçmaz rayonunun Arzu kəndində baş verib. 1972-ci il təvəllüdü İlqar Novruzov həmkəndlisi Gündüz Məhərrəmov tərəfindən bıçaqlanaraq öldürülüb. Qətlə səbəb tərəflər arasında yaranan mübahisə olub.

Gündüz Məhərrəmov Cinayət Məcəlləsinin 120-ci (qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə ittiham edilir.

□ **İ.MURADOV**

Bakıda bir ailənin beş üzvü dəm qazından zəhərləndi, biri öldü

Fevralın 20-də Suraxanı rayonunun Yeni Günəşli qəsəbəsində yaşayan Heydər Seyidovun evində özü, anası Vəsilə, qardaşı Elmar, bacısı Pərvanə, arvadı Xatirə, azyaşlı oğlu İbrahim dəm qazından zəhərləniblər.

APA-nın DİN-in saytına istinadən verdiyi xəbərə görə, nəticədə H. Seyidov ölüb, digərləri xəstəxanaya yerləşdiriliblər.

Sumqayıt və Astarada narkotik alverçiləri tutuldu

Sumqayıt sakinlərindən narkotik vasitələr götürülüb. Daxili İşlər Nazirliyindən «Trend»ə verilən məlumata görə, Sumqayıt Şəhər Polis İdarəsi əməkdaşları tərəfindən şəhər sakini Əsəd Quliyevdən 4,590 qram heroin götürülüb.

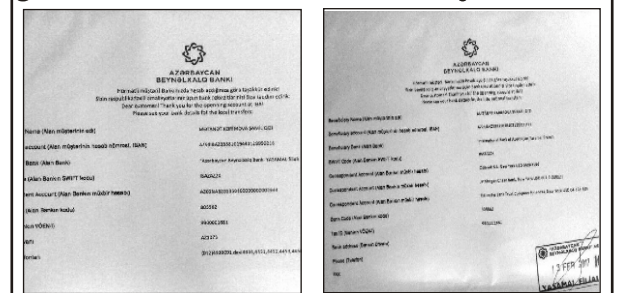
Həyata keçirilən əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində Ə.Quliyevə narkotik vasitəni satan şəhər sakini, əvvəllər məhkum olunmuş Musa İbrahimov tutulub. Evinə baxış zamanı isə 120,018 qram heroin, 238,907 qram tiryək və 76,583 qram mariyuana da aşkar edilərək götürülüb.

Bundan başqa, Astarada RPS əməkdaşlarının həyata keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində Ərçivan qəsəbə sakinləri Feyzulla Məmmədov və əvvəllər məhkum olunmuş Qismət Mirzəyev 520 qram tiryək, 525 qram həşiş və 29,5 qram heroini 2000 manata satarkən tutulublar.

Araşdırmalar zamanı Q.Mirzəyevin Cinayət Məcəlləsinin 234-cü (qanunsuz olaraq narkotik vasitələri, psixotrop maddələri və ya onların prekursorlarını hazırlama, istehsal etmə, əldə etmə, saxlama, daşıma, göndərmə və ya satma) maddəsi ilə axtarıbda olması müəyyən edilib.

Xərçəng olan azərbaycanlı jurnalist kömək istəyir

Ömrünün 20 ilini jurnalistika sahəsinə həsr edən və mədəniyyət sahəsindən yazdığı məqalələrlə tanınan jurnalist Mətanət Şamilqızının təcili köməyə ehtiyacı var. Təvazökar jurnalist neçə illərdir ki, onkoloji xəstəlikdən (el arasında xərçəng xəstəliyi adlanır) əziyyət çəkir.

"2010-cu ilin noyabr ayında onkoloji xəstəlikdən əməliyyat olundum. Xəstəliyin ağır olduğunu əməliyyatdan sonra bilən həkimlər həmin ilin dekabrın 1-də yenidən 5 saatlıq əməliyyata qərar veriblər. Hər 6 aydan bir əməliyyat olunduğum İran İslam Respublikasında həkim nəzarətində idim. 2017-ci ildə müayinə vaxtı yenidən onkoloji xəstəlik aşkarlandı və yanvarın 17-də ağır əməliyyat keçirdim. Bədxassəli şişin böyük ərazini əhatə etdiyini gören həkimlər fevralın 3-də növbəti əməliyyatı həyata keçiriblər. Hazırda təcili olaraq bir ay yarım hər gün şüa almalı və daha sonra beş il müddətində xüsusi olaraq həkimin təyini etdiyi dərmanla həyatımı davam etdirməliyəm. Şüa mütləq tez bir zamanda başlamalıdır.", - deyir, M.Şamilqızı bildirir.

Mətanət Şamilqızı qayğıkeş anadır. Belə ki, o, rəhmətə gedən bacısının iki övladını övladlığa götürüb və həyat yoldaşı ailəni tərk etdikdən sonra 4 övladı təkbaşına tərbiyə etmək məcburiyyətində qalıb.

O, gələcək 5 il ərzində ciddi həkim nəzarətində olmalıdır. Hazırkı mərhələdə onun 10 min manat vəsaitə ehtiyacı var. Bu məbləğin yarısını edən əməliyyatlar üçün ödəniləcək.

Yardımlarını uzatmaq istəyənlər üçün əlaqə nömrəsi:

Əlaqə telefonu: (+994 55) 780 22 65

Beynəlxalq Bank / Manat hesabı:

AZ24IBAZ33811018403129990216

Beynəlxalq Bank / Dollar hesabı:

AZ94IBAZ33811019443129990216

Fala baxıb işə adam düzəldən qadın məhkəmə zalında həbs edildi

Bakıda vətəndaşların falına baxaraq onları işə düzəldəcəyini vəd edən qadın məhkəmə zalında həbs edilib. Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində dələduzluqda təqsirləndirilən Esmira Muradovanın cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başa çatıb.

Hakim Ənvər Seyidovun sədrliyi ilə keçirilən məhkəmə prosesində hökm oxunub.

Hökmə əsasən E.Muradova 7 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Ev dustaqlığında olan E.Muradova məhkəmə zalında həbs edilib.

E.Muradova Bakıda bir neçə nəfərə qarşı dələduzluq etməkdə təqsirli bilinir. O, Bakı sakinlərini fala baxmaq və işə düzəltmək adı ilə aldadaraq pullarını ələ keçirməkdə təqsirləndirilir.

□ **İ.MURADOV**

Gömrük Komitəsi bu ilin yanvar ayı üçün ölkənin xarici ticarət vəziyyətini açıqlayıb. Məlum olub ki, bu müddət ərzində xaricə qaz satışı 7 dəfə artıb.

İxrac olunan qazın həcmində artım müşahidə edilir. Belə ki, bu ilin yanvarında 26 988.55 min dollar müqabilində 209 079.77 min kub metr təbii qaz ixrac edilibsə, keçən il bu vaxt ixracın həcmi 31 152.68 min kub metr, statistik dəyəri isə 1 753.90 min dollar olub. Bu isə o deməkdir ki, xaricə qaz satışı 7 dəfəyə yaxın artıb. Xaricə satılan qazın kub metri 13 sentə yaxındır. Bizdə əhali qrupu limitdən artıq işlətdiyi qaza görə 20 qəpik ödəməlidir. Verilən rəqəmlərə güvənsək, keçən ilin eyni dövründə xaricə satılan təbii qazın kub metri 6 sentə yaxın olub. Bizə isə o vaxt 10 qəpikdən satılırdı.

Həmçinin Gömrük Komitəsinin məlumatına görə, xaricə elektrik enerjisi satışı da 3 dəfə çoxalıb. Göndərilən elektrik enerjisinin həcmi 27 530.83 min kVt/saat, dəyəri isə 1 383.08 min dollar olub. 1 kVt/saat cəmi 5 sentdən düşüb. Qeyd edək ki, əhaliyə elektrik enerjisi dekabr ayından etibarən 11 qəpikdən, qeyri-əhali qrupuna 9 qəpikdən satılır. Keçən ilin müvafiq dövründə ixrac olunan 9 196.00 min kVt/saat elektrik enerjisinin statistik dəyəri 392.83 min dollar idi. Verilən elektrik enerjisinin də həcmi 3 dəfə artıb. Hər kVt/saat 4 sentdən hesablanıb. Yerli əhali qrupu üzrə qiymət bahalaşması 4 qəpik olub, xari-

Azərbaycan qazı xaricə öz vətəndaşlarından ucuz satır?

İlham Şaban: "Deklarasiya edilmiş qiymət reallığı əks etdirmir"

ci ölkələrə isə cəmi 1 sent.

Xaricə satılan qazın daxilində vətəndaşlara paylanılan qazdan ucuz olmasını izah edən Neft Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri İlham Şaban bildirdi ki, bu rəqəmlər xaricə real satış qiymətini əks etdirmir: "Gömrük Komitəsinin yaydığı rəqəmlərdə deklarasiya edilmiş bir qiymət var. Deklarasiya edilmiş qiymət reallığı əks etdirmir. Çünki deklarasiya edilmiş qiymət həcmə bərabər olmalıdır. Əgər həcmə bərabər olmasa, deməli, hansısa bir hissəsinin qiymətidir. Gömrük Komitəsi heç zaman "Şahdəniz" yatağından çıxarılan, ister Gürcüstan bazarında satılan təxminən 700 milyon kub metr qazı, istərsə də digər bazarda satılan 6 milyard kub metr qazın gömrük bəyannaməsini etmir. İkincisi, ancaq Dövlət Neft Şirkətinin Gürcüstan bazarına ix-

rac etdiyi qazın bir hissəsini deklarasiya olunmuş şəkildə bəyan edir. Bunun nəticəsində də qiymət 130 dollara çıxır. Lakin bu real qiymət deyil. Reallıq odur ki, xaricə satılan Azərbaycan qazının qiyməti təqribən 150 dollar ətrafındadır. Deməli, bunu manata çevirək. 2016-cı il üzrə dolların məzənnəsi orta hesabla 1.61 manat olub. Mən isə 1.45-lə hesablayıram, 243 manat edir. 243 manatla 120 manatı eyniləşdirmək isə doğru deyil. Kommersiya qurumlarını götürsək, yenə də ondan az edir".

İqtisadçının sözlərinə görə, Rusiya və digər ixracatçı ölkələrdə daxili bazarda satılan qazın qiyməti ilə xaricə ixrac olunan qazın qiyməti bərabərləşdirilməyəcək deyir: "Digər bir məsələ odur ki, biz enerji ölkəsiyik, xaricə qaz ixrac edirik, ancaq bizdə enerjinin qiyməti

daha ucuzdur. Rusiyada isə şirkətlər hökumət qarşısında tələb qoyublar ki, "Qazprom"un daxili bazarda satdığı qaz tədricən xarici qazın qiymətinə yaxınlaşdırılsın. Bunun səbəbi isə odur ki, dünya bazarında qiymətlər kəskin düşərsə, şirkətin maliyyə vəziyyətinə və investisiya imkanlarına şok effekti verəsin. Çünki şirkət daxilində daha çox qaz realizə edir. Üçüncü bir tərəfdən də daxilindəki istehlakçılara ona öyrədir ki, istənilən halda qiymətin baha olması onların qazdan qənaətlə və daha effektiv istifadə etməsinə gətirib çıxara bilər. Həm əhali qrupu, həm də biznes qurumları qənaətlə işləyər".

Ekspertin sözlərinə görə, Azərbaycanda qazın qiymətindən dolayı baş verən bahalaşma ədalətli deyil: "2017-ci ilin əvvəlində bizim ixrac qiymətləri ilə daxilə tətbiq olunan qiymət-

lər yaxınlaşdı. Çünki xarici bazarda qiymətlər dünyadakı enerji bolluğu və onun professional işləməsi ucubandan qiymətlər aşağıdır. Bu təkcə Azərbaycanın problemi deyil. Qiymətlər aşağı olduğu üçün uzun onilliklər ərzində qazdan qeyri-rasional istifadə edilib, öz təsərrüfatlarını da buna uyğun qurmayıblar. Ümumiyyətlə, əgər siz Azərbaycanın dövlət qurumlarında, kommersiya qurumlarında sorğu keçirsəniz, onlar enerjinin hər hansı məhsulun maya dəyərində nə qədər yer tutduğunu bilmirlər. Ona görə də bizdə yanacağın qiyməti 5 qəpik qalxanda, göyertinin qiyməti 10 qəpikdən 20 qəpiyə qalxır. Ancaq heç kim mahiyyətinə varmır ki, hə, hansı

mal və xidmətin maya dəyərində enerjidaşıyıcısının payı 5-10 faizdir. Ona görə də qiyməti 1-2 qəpik artırmaq olar, 10 qəpik yox".

İ.Şabanın sözlərinə görə, qazın qiymətindən daha aktual məsələ ödənilən pulun müqabilində xidmətin keyfiyyətinin aşağı olmasıdır: "Başqa bir məsələ isə odur ki, tarifi nə olmasından asılı olmayaraq bütün abonentlər "Azəriqaz"a borcunu ödəyir. Ancaq onlar buna uyğun şəkildə fasiləsiz şəkildə qaz verilişini təmin edirlərmi? Qazın təzyiqlə normal olurmu? Təəssüf olursun ki, biz nə təbii qazın, nə də elektrik enerjisinin verilişi ilə bağlı bunu deyə bilmirik".

□ Nərgiz LİFTİYEVA

Bu gün yazın ilk müjdəçisi Su çərşənbəsidir

İnanca görə, gün doğmamışdan hamı su üstünə gedir, əl-üzünü yuyur, bir-birinin üzərinə su çiləyir

Bu gün Novruz bayramının ilk müjdəçisi - Su çərşənbəsidir. Novruz gəlməmişdən önce onun ilk carçısı kimi hər həftə ocaqlar qalanır. Bu mərasimlər özündə 4 həftəni birləşdirir. Novruz bayramına 4 həftə qalanda insanlar həyat üçün vacib olan dörd ünsürlə-su, od, yel və torpaqla bağlı çərşənbələri xüsusi təntənə ilə qeyd edir. El dilində onlara "boz ayın çərşənbələri" də deyirlər.

İlk çərşənbənin də Su çərşənbəsi olması təsadüfi deyil. Su çərşənbəsi suya tapınma inamı ilə bağlıdır. Buna el arasında "Əzəl çərşənbə", "Gözəl çərşənbə", "Gül çərşənbə", "Sular Novruz" da deyilir.

Su çərşənbəsi suya tapınma inamı ilə bağlıdır. Hələ gün doğmamışdan hamı su üstünə gedir, əl-üzünü yuyur, bir-birinin üzərinə su çiləyir, su üstündən atlanır, yaralıları yarasına su çiləyirlər. Xalqın inamına görə Su çərşənbəsi günü "təzə su"dan keçənlər, azar-bezarını ona verən il boyu xəstəlikdən uzaq olurlar. Həmin gün su üstündə müxtəlif mərasimlər keçirilir, qədim türklərdə su tanrıları sayılan Aban və Yadanın şərəfinə nəğmələr oxunur. Su çərşənbəsi ilə əlaqədar çoxlu sayda inanclar, fallar, türkçərelər, bayatılar, əfsanələr və rəvayətlər mövcuddur. Məsələn, inanclarda deyilir: "Süfrəyə su dağılması aydınlıqdır", "Su içən adamı qəfil vurmazlar", "Su içən adamı ilan çalmaz" və sairə.

Bir çox atalar sözlündə də suyun müqəddəsliyi əks olunur:

"Su olan yerdə dirlik olar", "Su əhsandır" və s.

İlk çərşənbə ərəfəsində hamı ev-eşiyini səliqəyə salar, evlərin solğun divarları rəngləner, torpaqdan daha yaxşı qidalansınlar deyə, bağ-bağçalarda ağacların, güllərin dibi bellənər, artıq bu daqları və zoqları kəşib onları cavanlaşdırırlar. Novruza qədər olan ilaxır çərşənbələrinin hər birinin özünəməxsus ayın və mərasimləri var. Su çərşənbəsi axşamı süfrəyə mütəlak bir qabda su qoyulmalıdır. Şirniyyat, quru meyvələr düzülə bilər. Həmin axşam adətən mərzi plov bişirilməlidir. Çünki Su çərşənbəsində süfrənin bəzəyi lobyalı xörəklər sayılır. Bu gün insanlar bir-biri ilə mehriban davranmalı, arzulamaırlar ki, növbəti çərşənbələri də şad, xürrəm keçirsinlər.

Su çərşənbəsinə qoşulan nəğmələrin birində belə bir ifadə var: "Allah, mənə su elə, su gözəllər yüküdür".

Su çərşənbəsində subay qızlar müxtəlif fallara da baxırlar. Su fallarına görə, Su çərşənbəsində insanlar bulaqdan evə su gətirirlər. Buna el ara-

sında "lal su" deyirlər. Çünki heç kəs danışmamalıdır. İnanca görə, bu suyun özge hikməti var. Onu bir neçə pialəyə töküüb saxlayırlar. Qonum-qonşudakı qızlar bir yerə yığılaraq hərəsi öz bəxtinin üzünü sağına sūrtüb suya atar. Üzük pialənin divarına toxunaraq neçə dəfə cingildə, deməli, onun sahibi səsin sayına bərabər aydan-ildən sonra gəlin köçəcək. Su fallarının hər bir bölgədə özünəməxsusluğu var. Belə ki, bəzi yerlərdə iki iynənin başına pambıq dolayır, hərəsini pialənin bir tərəfindən suya salırlar. İynələr pialədə bir-birinə toxunsa, deməli, sevgililər bir-birinə tezliklə qovuşacaqlar. Hətta qədim təbabətimizdə də su ilə bağlı maraqlı məsləhətlər var. Su çərşənbəsində övladı

olmayan qadının başından qırx cam su töksən, niyyətin hasil olar. Qorxan adamın Su çərşənbəsində başından su atsan, qorxusu keçər. Qədimdən üzü bəri səksənən, qorxan adama adətən, su içirdirlər. Bayılan insanın üzünə su çilənsə özüne gələr. Sübh tezdən bulaqdan yeddi balaca daş gətirirlər. Onları evin küncünə və ərzaq qablarının içinə atarlar ki, ailənin bar-bərkəti daş kimi yerindən tərpənməsin, bol olsun. Bu çərşənbədə yuxuda su görmək, dəryada üzmək, dənizə düşmək, çaydan keçmək, ummanlarda qerq olmaq aydınlıqdır.

Elimizin gözəli, süfrəmizin bəzəyi, dörd çərşənbənin əzəli olan Su çərşənbəni mübarək olsun!

□ Günel MANAFLI

Paytaxtda qaz təchizatında niyə tez-tez fasilələr yaranır?

"Azəriqaz" rəsmisi axşam saatlarında qazın təzyiqinin azalması məsələsinə aydınlıq gətirdi

Son günlər tez-tez Bakının mərkəzi rayonlarında təbii qazın verilişində fasilələr yaranır. Bir çox hallarda bu fasilələr gün boyu davam edir. Redaksiyamıza daxil olan şikayətlərdən biri də axşam saatlarında mənzillərə paylanan təbii qazın təzyiqinin azaldılmasıdır. Abonentləri narahat edən bu kimi hallarla bağlı "Azəriqaz" İstehsalat Birliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri İbrahim Kərbəlayevdən münasibət öyrənməyə çalışdıq. Qurumun sözcüsü "Yeni Müsavat" a açıqlamasında bildirdi ki, bir sıra rayonlarda qaz olmamasına səbəb həmin rayonların qaz təminatının yaxşılaşdırılması, təbii qaza olan tələbatın təmin edilməsi üçün daxili qaz şəbəkəsində aparılan təmir işləridir: "Bununla əlaqədar "Azəriqaz" İstehsalat Birliyi bütün istehlakçıların təbii qazdan istifadə zamanı diqqətli olmalarını, texniki-təhlükəsizlik qaydalarına riayət etmələrini xahiş edir".

İbrahim Kərbəlayev onu da bildirdi ki, soyuq hava ilə bağlı "Azəriqaz" İstehsalat Birliyi bir çox işləri təxirə salıb, indi isə hava şəraiti normala döndüyündən həmin işlərin icrasına başlanılıb: "Əvvəlcədən planlı işlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdu. Amma havaların qarlı keçməsinə görə bütün planlaşdırılan işlər tərəfimizdən təxirə salınıb, indi həmin işlər davam etdirilir. Çünki Bakı və Abşeron qaz təchizatı şəbəkəsinin xeyli hissəsi 60-70-ci illərdən qalan şəbəkədən ibarətdir. "Azəriqaz" 2009-2016-cı illər ərzində min kilometrə qaz xəttini yeniləyib və təmir edib. Hansısa ərazidə təhlükə yaradacaq hissələr qeydə alınrsa, bizim tərəfimizdən yenilənir və təhlükə aradan qaldırılır".

Axşam saatlarında qazın təzyiqinin azalmasına gəlincə, İbrahim Kərbəlayev bunun doğru olmadığını bildirdi. Qeyd edək ki, yayılan məlumatlara görə, "Azəriqaz" rəhbərliyi yerli qaz idarəsi rəhbərlərinə tapşırıq verib ki, axşam saatlarında qazın təzyiqi azaldılsın. Bu isə əhəlinin məişətinə mənfi təsir edir.

İbrahim Kərbəlayev abonentləre bu kimi hallarda qaynar xəttə zəng etməyi tövsiyə etdi: "Bu deyilənlər doğru deyil. Əgər hansısa ərazidə axşam saatlarında qazın təzyiqinin azalması və ya kəsilməsi müşahidə olunursa, fərdi qaydada qaynar xəttə və çağrı mərkəzinə müraciət etsinlər, ünvanı bildirsinlər, əməkdaşlarımız tərəfindən həmin əraziyə baxış keçirilsin, yerində araşdırma aparılsın".

□ Nərgiz LİFTİYEVA

MÜSAVAT

Son səhifə

N 39 (6653) 21 fevral 2017

Uşaq anasının yanında yatsa yaxşıdır

Tibb işçiləri uzun müddət öz uşaqları ilə bir yerdə yatan valideynlərlə mübarizə aparmağa çalışıblar. Ekspertlər bunu uşaqlar arasında ölüm riskinin artması ilə əlaqələndirirlər. Lakin Keyptaun Universitetinin əməkdaşı, professor Nils Berqmanın apardığı son tədqiqat pediatriklərin rəsmi mövqeyini dəyişdirə bilər. Berqman bəyan edir ki, uşaq üç yaşınadək valideyni ilə yatmalıdır. Müşahidələr göstərir ki, anasının sinəsində yuxulayan körpələr daha çox yatırlar. Bu zaman onların ürəyi stressə üç dəfə az məruz qalır, gələcəkdə isə onlar şəxsiyyətlərarası əlaqələri daha asan qura bilirlər.

Öz çarpayısında yatan körpənin beyni yuxunun iki tipi, yəni aktiv və sakit yuxu arasında daha az keçid edir. Bu keçid isə beynin normal inkişafı üçün vacibdir. Sonralar yuxu çatışmazlığı və stress səbəbindən uşaqda pis davranış da istisna edilmir.

Ekspertin fikrincə, körpələr üçün həyatın ilk həftələrində ideal vəziyyət ananın sinəsində yatmaqdır. Sonra uşaq ana ilə bir çarpayıda 3-4 yaşınadək yatmağı davam etdirməlidir.

Alimin üzərində təcrübəsini sınaqdan keçirdiyi çarpayıda yatan 16 uşaqdan yalnız 6-da sakit yuxu qeydə alınıb və həmin yuxunun keyfiyyəti anası ilə birgə yatan uşaqlardan xeyli aşağı olub.

Böyüklər üçün bağça...

Novosibirsk vilayətində böyüklər üçün uşaq bağçası fəaliyyət göstərir. Bağçanı Yevgeniy Pyatkovskiy adlı fiziki şəxs açıb. Onun dediyinə görə, bu, Rusiyada ilk belə məkandır və analoqu yoxdur: "Mənim qızım böyük zövqlə bağçaya gedir. Biz dostlarımızla müzakirə apardıq və qərara gəldik ki, özümüzü axırıncı dəfə ən çox uşaq bağçası illərində xoşbəxt hiss etmişik. Və elə bu söhbətdən böyüklər üçün uşaq bağçası yaratmaq ideyası ortaya çıxdı".

Pyatkovskiy uşaq bağçası şəbəkəsini Moskva və Sankt Peterburqda açmağı planlaşdırır. Böyüklərin uşaq bağçasının menyusuna südlü sıyıq, meyvə püresi

və sair yeməklər daxil edilir. Böyüklərin ən böyük əyləncəsi qumdan və plastilindən ev düzəltmək olacaq. Hər qrupda 10 nəfərin olması planlaşdırılır. Hər qrupun öz tərbiyəçisi var ki, bağça

"uşaqlarının" qayğısına qalır. Bağçada bir gün qalmanın məbləği 3 min rus rublu məbləğindədir. Qeyd olunur ki, bağçaya daha çox 28-40 yaşlı insanlar, 23-30 yaşlı qadınlar maraqlıdır.

Əlil arabasında gözəllik yarışmasına qatıldı

Fiziki məhdudiyətli qız ilk dəfə "Miss World" gözəllik yarışmasında iştirak edib. Bu barədə "Daily Mail" yazıb. Castin Klark adlı qız yarışmanın Avstraliyanın Adeliada ştatında keçirilən regional finalına qatılıb. 26 yaşlı Klark ştat səviyyəsində yarışmanın qalibi olmayıb və milli mərhələdə təmsil olunmağa haqq qazanmayıb. Amma o bəyan edib ki, faktın özündən məmnundur və bu cür müsabiqələrə qatılmaqla əlillərin hüquqlarını

müdafiə etmiş olur. "Əlil arabasına məhkum olmuş birinin gözəllik yarışmasında iştirak etmək cəsarəti olduqca böyük addımdır. Mən ümid edirəm ki, bu, bəzi məhdudiyətli insanlara bir ümiddir. İnsanları bir-birindən bir çox fiziki göstəriciləri fərqləndirir. Amma bununla belə, biz gözəllik". Avstraliyalı bunu özündən əmin şəkildə deyib.

Xəbərdə həmçinin qeyd olunur ki, qız 2015-ci ildən əlildir. Amma onun hansı səbəbdən əlil olması bilinmir. Yaxın zamanda Klark xeyriyyə fəaliyyəti ilə məşğul olacaq. O, "Children's Charity" təşkilatı ilə əməkdaşlıq edəcək.

QOÇ - Sabit bir təqvim yaşayacaqsınız. Gün ərzində hansısa qeyri-adi hadisə ilə üzləşməyəcəksiniz. Odur ki, üzərinizə düşən işlərin həlli ilə məşğul olun. Yalan vədlər verməyin.

BUGA - Bütün gücünüzü görüş və danışıqlara istiqamətləndirin. Üzərinizə düşən vəzifələrin öhdəsindən gələ bilərsiniz, nüfuzunuz artacaq. Şəxsi işləri, pul sövdələşmələrini təxirə salın.

ƏKİZLƏR - İxtiyarınızda olan bu təqvimdə ümumi gərginliyiniz azalacaq. Amma çətinliklərdən qurtulmaq üçün mütləq etibar etdiyiniz adamlardan dəstək istəyin. Bunun üçün səfərə də çıxmaq olar.

XƏRÇƏNG - İş yerində ehtiyatlı olmağınız tələb olunur. Hər hansı addımı atmadan əvvəl yaxşı-yaxşı götür-qoy edin. Unutmayın ki, çox danışan çox da yalan deyir. Ziyarətgahlara baş çəkin.

ŞİR - Ulduzların düzümü passiv gün yaşayacağınızdan xəbər verir. Bir tərəfdən maliyyə sıxıntıları, digər tərəfdənsə həmkarlarınızla mübahisələr sizi hövsələdən çıxara bilər. Bəlkə qonaq gedəsiniz?!

QIZ - Kənar təsirlərə uymasanız, Göy qübbəsi sizə bir neçə şans verəcək. Boş və mənasız yerə vaxt itirməkdənsə əzmkarlığınızı artırın. Saat 16-dan sonra uğurlu anlarınız olacaq.

TƏRƏZİ - Şəxsi işlərinizdə mövcud olan problemlərin həllini sürətləndirin. Həmkarlarınızla ümumi dil tapmağa çalışın. Yalnız bu halda yarımçıq işlərinizi yekunlaşdırabilirsiniz. Səhhətinizi qoruyun.

ƏQRƏB - Nə qədər səmimi olsanız, daha çox rəğbət qazanaçaqsınız. Son vaxtlar xarakterinizdə yaranan çilgünlüq ulduzların xoşuna gəlmir. Vaxtilə yaxşılıq gördüyünüz adamlara arxa çevirməyin.

OXATAN - Ətrafınızda bədxahlar artsa da, bu, uğurlu məqamlar yaşayacağınıza mane olmayacaq. Saat 12-17 arası maraqlı görüş və sövdələşmələrdə iştirakınız gözənilir. Qərarlarınızda sərt olun.

OĞLAQ - Şəxsi büdcənizi artırmaq üçün gözəl imkan var. Nahara qədər nəzərdə tutduğunuz planları reallaşdırdıqdan sonra yalnız pul məsələləri ilə məşğul olun. Uğurlarınıza əmin olabilirsiniz.

SUTÖKƏN - Ulduzların düzümü pulla bağlı problemlərinizin qismən də olsa, qaydasına düşəcəyini bəyan edir. Amma borc vermək fikrinə də düşməyin. Saat 14-16 arası özünüzü bərk-bərk qoruyun.

BALIQLAR - Bürcünüzün daha da aktivləşdiyi bu gündə yeni simalarla görüşəcəyinizə əmin olun. Şəxsi işlərinizdə bundan yararlanın. Günün ikinci yarısını pul problemlərinin həllinə yönəldin.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

(21 fevral)

Sabuhi Rahimli

Göyərçin məhkuma telefon aparanda yaxalandı

Braziliya türməsinin gözetçiləri məhkumlardan birinə mobil telefon aparanda göyərçini yaxalayıblar. Bu barədə UPI agentliyi məlumat yayıb. Braziliyanın ədliyyə qurumlarından verilən məlumata görə, insident Nilton Silva türməsində, 10 fevralda baş verib. Franku-da-Rosa şəhərində yerləşən həbsxanada bu kimi hallar normaya çevrilib. Nəzarətçilər görüblər ki, məhkumlar göyərçin tutublar və həmin göyərçinə nəşə geyindirilib. Onlar dərhal quşu tutub, ona jilet geyindirildiyini, jiletin cibində isə mobil telefon və batareya olduğunu görüblər. Oktyabr ayında isə hind hərbiçiləri Pakistandan təhdid xarakterli məktub daşıyan poçt göyərçini yaxalayıblar. Fevral ayında göyərçin qaçmağa cəhd etsə də, onu yaxalayaraq, yenidən qafəsə salıblar.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARIFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.